

Het enige dat
tussen jou en je
doel staat
is alles wat jij
jezelf vertelt dat
je het
niet kan

Lio- onderzoek

Een onderzoek naar de
motivatie op het gebied van
werkwoordspelling van
deelnemers van de opleiding
tot Onderwijs Assistent op
het ROC Arcus College te
Heerlen.

Mandy Heunen-Vliegen, S1056190

Voorwoord

Na vele aanpassingen aan mijn Plan van Aanpak heb ik mijn Lio-onderzoek kunnen afronden. Dit Lio-onderzoek ligt nu voor jullie. Ik heb dit onderzoek mogen doen bij het ROC Arcus College te Heerlen, Unit Gezondheid en Welzijn. Bij dit ROC heb ik de meeste van mijn stages van mijn opleiding tot Leraar Nederlands tweede graad gelopen. De afronding van dit onderzoek heeft door privéomstandigheden voornamelijk na mijn officiële Lio-stage plaatsgevonden

Mijn onderzoek is naar tevredenheid verlopen. Het is een enorm leerproces voor mij geweest. Het doen van onderzoek is nog altijd niet mijn hobby, maar ik begrijp nu veel beter hoe ik onderzoek moet doen en waar ik rekening mee moet houden. Het eindresultaat van dit onderzoek is een meerwaarde voor mijn ex-collega's en voor de Unit van het Arcus College. Ook in mijn verdere loopbaan kan ik de uitkomsten van mijn onderzoek verder gebruiken. Dit onderzoek levert een bijdrage aan het motiveren van deelnemers in het mbo.

Er zijn enkele mensen die ik speciale dank verschuldigd ben. Graag wil ik ze op deze plaats bedanken:

- allereerst mijn lieve studievriendin en "rock" Dana: zij zorgde af en toe voor de nodige inspiratie en (nakijk)hulp bij mijn onderzoek;
- Mijn medestudenten bij de Facebookgroep AL Windesheim BA2006: zij hielpen mij bij de stappen die ik moest nemen in dit onderzoek;
- Floor van Renssen: ondanks onze moeilijke start zorgde ze door middel van haar positieve feedback dat ik dit onderzoek op tijd kon afleveren;
- Christien van Niekerk: door haar bemoeienis als tweede corrector, maar ook als contactpersoon bij Windesheim, heeft ze me door de laatste zware loodjes gesleept;
- Davy, Nevil, Gani, Bart, Yana, Bo, Ivana, Joey, Bas, Yorick, Chayenne, Cheyenne, Lieke, Sanne, Tess, Kyara, Gina, Faysa, Dominique, Dominique, Eva, Kylie en Nadine: omdat ze in hun vrije tijd aan mijn onderzoek hebben meegewerkt en ik ook nog af en toe een mailtje, appje of Facebook-berichtje ter bemoediging mocht ontvangen. Wat een toppers!

Ik wens jullie veel plezier bij het lezen van mijn Lio-onderzoek.

Mandy Heunen-Vliegen, S1056190

Samenvatting

Dit onderzoek geeft antwoorden op de vraag hoe ik deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent meer kan motiveren met betrekking tot de lessen werkwoordspelling.

Docenten en mentoren zien een groep ongemotiveerde deelnemers. Daarnaast zijn de punten voor toetsen met betrekking tot werkwoordspelling dramatisch te noemen. Deze deelnemers worden straks zelf opleiders en dienen dan de werkwoordspelling tot in de puntjes te beheersen. Deze deelnemers willen veelal na het behalen van hun mbo-diploma doorstromen naar het hbo om de Pabo te gaan volgen.

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, moest ik onderzoeken hoe ik de motivatie van deze deelnemers kon vergroten. Dit heb ik gedaan middels een enquête bij de deelnemers zelf en een interview met de betreffende docenten en mentor. Op basis van deze enquête-uitslag ben ik op zoek gegaan naar mogelijkheden om de deelnemers motiverende vakgerichte opdrachten aan te kunnen bieden.

De deelnemers hebben vervolgens diverse keuzemogelijkheden gehad, waarbij de ene keuze meer praktijkgericht was, dan de andere keuze. Hieruit bleek al vlug dat taalgerichte vak-opdrachten, ook al kostten deze veel meer inspanning en tijd, werden gezien als uitdagingen en motiverend.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Relevantie.....	5
1.3 Context	6
2. Theoretisch kader	8
2.1 Loopbaankeuze/beroepsperspectief.....	8
2.2 Taalgericht vakonderwijs.....	8
2.3 Referentieniveaus.....	9
2.3.1 Niveauopbouw	10
2.3.2 Niveaubeschrijvingen	10
2.3.3 Centraal examens mbo taal en rekenen	10
2.4 Zelfstandig en samenwerkend leren	11
2.5 Intrinsieke motivatie	12
2.6 Extrinsieke motivatie.....	13
2.7 Mbo-arbeidsmarkt.....	14
2.8 Spellingsdidactiek	15
2.9 Conclusie	16
3. Probleemstelling en onderzoeksvragen	17
3.1 Probleemstelling.....	17
3.2 Onderzoeksvraag en deelvragen.....	17
3.2.1 Onderzoeksvraag.....	17
3.2.2 Deelvragen.....	17
3.3 Verwachting.....	18
4. Onderzoeksopzet.....	19
4.1 Leerlingen	19
4.1.1 Enquête en keuzemogelijkheden praktijkgerichte en niet-praktijkgerichte opdrachten deelnemers.....	19
4.1.2 Enquête leerlingen uitvoering.....	19
4.2 Docenten en mentor	20
4.2.1 Interview docenten en mentor	20
4.2.2 Uitvoering interview docenten en mentoren	20
4.3 Overzicht instrumentonderzoek	21

5. Resultaten.....	22
5.1 Verwerking weergave en resultaten met betrekking tot deelvraag 1	22
5.2 Verwerking en weergave resultaten met betrekking tot deelvraag 2	33
5.3 Verwerking en weergave resultaten met betrekking tot deelvraag 3	34
6. Conclusie, discussie en aanbevelingen.....	37
6.1 Conclusie	37
6.1.1 Deelvraag 1.....	37
6.1.2 Deelvraag 2.....	37
6.1.3 Deelvraag 3.....	38
6.1.4 Conclusie hoofdvraag	38
6.2 Discussie	38
6.3 Aanbevelingen.....	39
7. Reflectie.....	40
Bibliografie	42
Bijlagen	44
Bijlage 1: Enquête Surveymonkey	44
Bijlage 2: Keuzemogelijkheden voor deelnemers	46
Bijlage 3: Goedgekeurd PVA.....	48
Bijlage 4: Antwoorden behorende bij enquêtevraag 6 Survey Monkey	72
Bijlage 5: Antwoorden behorende bij enquêtevraag 7 Survey Monkey	73

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Bij de pedagogische opleidingen van het ROC Arcus College, is het opvallend dat de motivatie bij de deelnemers¹ binnen de opleiding Onderwijs Assistent (O.A.) van het Arcus College te Heerlen ver te zoeken is. “Ik verveel me” is een veelgehoorde kreet. De aangeboden stof wordt als oninteressant gezien. Ook doen veel deelnemers tijdens de les hun beklag over andere lessen (en docenten). Deelnemers verschijnen niet tijdig of helemaal niet tijdens de lessen. Boeken en huiswerk heeft men niet bij zich en zelfs papier en pennen ontbreken. Deelnemers vragen geregeld hoe laat ze naar huis kunnen. Daarnaast spreken deelnemers zich ook uit over hun motivatie: “Ik heb echt geen zin vandaag”, “Dat heb ik al 100 keer op de middelbare school gehad”, “Saaaaaaaaiiii, ik verveel me” of “Ik wil deze opleiding helemaal niet doen, maar ja...verplicht, he?”.

Bij de lessen Nederlands lijkt de motivatie nog verder te zoeken dan bij andere lessen. Bij de lessen met betrekking tot werkwoordspelling letten deelnemers nauwelijks op, terwijl de resultaten bedroevend zijn. Bij motivatie, wordt al vlug onderscheid gemaakt tussen de volgende soorten motivatie:

- Intrinsieke motivatie → motivatie gericht op het uitvoeren van een activiteit wegens het plezier dat men vindt in de activiteit zelf en de voldoening die men haalt uit het voltooien van de activiteit.
- Extrinsieke motivatie → motivatie om een activiteit te doen omdat deze activiteit leidt tot het bereiken van een ander doel.

Metaforisch beschreven: bij intrinsieke motivatie draait het om het spel, en bij extrinsieke motivatie om de knikkers (Mercer & Pullen, 2005, Sixth Edition).

De volgende zaken met betrekking tot motivatie komen bij gesprekken met collega's aan de orde: de deelnemers komen tijdens de les ongemotiveerd over. Deelnemers komen vaak te laat in de les. Een vage smoes volgt. Ook uit het gedrag van de deelnemers blijkt desinteresse tijdens de lessen. Deelnemers vragen geregeld hoe laat ze klaar zijn. Ze zijn druk met hun telefoon bezig, houden Facebook bij en hangen er maar wat bij. Daarnaast wordt er door docenten gesproken over het hoge verzuim (snelle ziekmeldingen, afmeldingen voor bijbaantjes en de vele rijlessen) van bepaalde deelnemers.

Bij mijn onderzoek wil ik onderzoeken hoe de motivatie van de betreffende deelnemers bij de lessen Nederlands met betrekking tot werkwoordspelling vergroot kan worden.

1.2 Relevantie

Ik denk dat mijn onderzoek relevant kan zijn voor het Arcus College. Deelnemers worden geholpen door mijn onderzoek als ik erachter kan komen hoe hun motivatie te vergroten is. Deelnemers zullen het effect niet direct merken, maar hopelijk is er op termijn met dit onderzoek wel duidelijkheid over hoe de motivatie van deelnemers vergroot kan worden. Door het vergroten van motivatie zal er minder lesverzuim en meer interesse in de lesstof zijn. Voor het Arcus College is het van belang om tevreden deelnemers te hebben. Hierdoor zullen er ook minder deelnemers uitvallen of van

¹ Binnen het Arcus College worden de leerlingen 'deelnemers' genoemd

opleiding switchen. Docenten van het Arcus College moeten meer handreikingen krijgen over hoe ze de motivatie van deelnemers kunnen bevorderen. Dit zal ook voor docenten een positief iets zijn: met (nog) meer plezier voor de klas.

Bovendien denk ik dat het motivatieprobleem niet alleen de specifieke Onderwijs Assistentenopleiding van het Arcus College betreft, maar het probleem veel groter is. Misschien wel “nationaal”.

Foto 1: aanzicht ROC Arcus College, Unit Gezondheid en Welzijn te Heerlen

1.3 Context

De school waar ik stage loop en waar ik dus ook mijn onderzoek doe, is een mbo-school. Er zijn diverse units, te weten: Handel/Administratie/ICT, Techniek, Horeca/Toerisme en de unit GDW. Bij de laatgenoemde unit Gezondheid en Welzijn loop ik stage. Onder deze unit vallen de **branches Welzijn, Assisterende opleidingen, Kappen en Zorg. De deelnemers die ik in mijn lessen zie, volgen allemaal een opleiding in de branche Welzijn.**

De unit Gezondheidszorg, Dienstverlening en Welzijn is met 2.200 studenten een flinke school. Men werkt er dan ook heel bewust aan, daarbinnen een gevoel van kleinschaligheid te behouden, zodat de individuele student niet 'verloren' raakt. De overige units zitten sinds dit schooljaar in een groot, nieuw gebouw elders in Heerlen. De planning was dat “onze” unit GDW ook binnen afzienbare tijd naar deze nieuwbouw zou verhuizen. Nu blijkt dat de nieuwbouw te klein is en dat de deelnemersaantallen toch blijven groeien. De komende jaren zal de unit GDW dan ook op het vertrouwde adres blijven zitten, hetzij in een gekrompen verzie, aangezien een deel van het gebouw waarin onze unit is gevestigd, is verkocht.

Men vindt belangrijk dat:

- er beroepsonderwijs aangeboden wordt dat goed is afgestemd op de eisen die de werkvelden stellen;
- de studenten begeleid worden op hun weg naar volwassenheid: er is veel ruimte voor persoonlijke en beroepsgerichte begeleiding waarbij de persoonlijke ontwikkeling centraal staat;
- bij studieproblemen samen met de studenten gezocht wordt naar mogelijkheden voor een vervolg, zowel binnen als buiten de school;
- er een open sfeer heerst, waarbij er wederzijds respect bestaat tussen docent en student;
- de school een veilige haven is, waarin geen ruimte is voor agressie en intimidatie, een school waar je met plezier heen gaat. (ROC Arcus College, z.d.)

De deelnemers die ik wil betrekken bij mijn onderzoek volgen de opleiding tot Onderwijs Assistent. Zonder uitzondering volgen deze deelnemers, zover ik weet, deze opleiding om hierna toegelaten te worden tot een Pabo. De deelnemers lopen stage op een basisschool, vaak in de onderbouw. Soms werken ze ook op een buitenschoolse opvang. De deelnemers zijn in de leeftijd van 16 tot 22 jaar. De groep is verdeeld qua jongens en meisjes.

Vanuit de visie van het Arcus College met betrekking tot motivatie van de deelnemers komt het volgende naar voren:

De startvraag van de deelnemers waarmee ze het mbo binnen komen is: "Ik wil opgeleid worden tot Onderwijs Assistent". Aanvankelijk zijn de deelnemers in de regel zeer gemotiveerd. Na verloop van tijd verslapt deze motivatie. Dit blijkt uit reacties van docenten en evaluaties van studenten. Het blijkt dat verlies aan motivatie samenhangt met de deelnemer (bijvoorbeeld leerstijl, opvattingen omtrent leren, privé omstandigheden etc.), het onderwijs (hierbij valt te denken aan de aansluiting tussen het binnenschoolse leren en het leren in de beroepspraktijk, de vorm van kennisoverdracht) en de interactie tussen de deelnemer met mededeelnemers en docenten/begeleiders. Uit het scala van factoren die van invloed zijn op de motivatie van deelnemers zijn met name opvattingen over de manier van kennisoverdracht, leren, de aansluiting tussen het binnenschoolse leren en de beroepspraktijk en de interactie tussen studenten en docenten/begeleiders (positief) te beïnvloeden.

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Bij het afnemen van toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. En juist hier is te zien dat de deelnemers heel slecht scoren. Bij extra uitleg of aandacht aan werkwoordspelling tijdens de lessen Nederlands zijn de deelnemers nog minder gemotiveerd dan voor andere zaken. Deelnemers geven veelal aan dat ze deze stof al uitgebreid behandeld hebben op de basisschool en in het vervolgonderwijs. Daarnaast blijkt bij uitleg en bij klassikale oefening ook dat de deelnemers de regels wel beheersen. De deelnemers geven (na klassikale uitleg/evaluatie) ook aan niet te willen oefenen omdat de stof beheerst wordt, maar helaas resulteert het onderwerp werkwoordspelling wel in slechte scores bij toetsingsmomenten.

In de eerste twee jaar van de opleiding zijn er ook tussentijdse toetsen (ontwikkelingsgericht), die grotendeels gebaseerd zijn op werkwoordspelling. Zo is er dus een belangrijke rol voor werkwoordspelling in vele facetten weggelegd voor het behalen van een mbo-diploma tot Onderwijs Assistent bij het ROC Arcus College.

Hieruit volgt dan ook mijn onderzoeksvraag: "Hoe verhoog ik bij de lessen Nederlands de motivatie bij het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College?"

2. Theoretisch kader

Het probleem is dus dat ik zie dat mijn deelnemers op het mbo en dan met name de tweedejaars Onderwijsassistenten laten zien dat ze “an sich” weinig motivatie voor school hebben.

Onze deelnemers komen binnen met het idee dat ze deze opleiding tot Onderwijs Assistent gaan volgen omdat ze hierna naar de Pabo willen doorstromen. De deelnemers hebben als ze bij onze school binnenkomen geen mogelijkheid om rechtstreeks naar de Pabo te gaan, omdat ze geen Havodiploma hebben. Het volgen van een mbo-opleiding is dan de eenvoudigste weg om op de Pabo te komen. Het willen volgen van een opleiding, zeker met het oog op een vervolg- in dit geval hbo-opleiding - klinkt als een juiste motivatie.

2.1 Loopbaankeuze/beroepsperspectief

Onze deelnemers vinden “het werken met kinderen” een aantrekkelijk beroepsperspectief. Het klinkt dan ook meer dan logisch, dat onze deelnemers al een juiste keuze voor een beroep gemaakt zouden moeten hebben (Veen, 2013). Als ik zie dat er dan toch motivatieproblemen zijn, dan kan het zijn dat deelnemers betere hulp nodig hebben bij het kiezen van hun loopbaan of opleiding. Hierdoor kunnen onze deelnemers, volgens den Boer en Stukker (Boer & Stukker, 2012) beter reflecteren: “terugkijken op je eigen handelen met de bedoeling daar iets van te leren”. Deze betekenisvolle ervaringen en emoties leiden tot inzicht. De deelnemer wordt zich bewust van zijn of haar motief of motieven voor de keuze van deze opleiding, van zijn of haar identiteit en betrokkenheid.

Daarnaast noemt Wijsman (Wijsman, 2013): motivatie is het totaal van beweegredenen of motieven dat op een bepaald ogenblik werkzaam is binnen een individu.

2.2 Taalgericht vakonderwijs

Apart aan de opleiding Onderwijs Assistent in combinatie met het vak “Nederlands” (naast rekenen en Engels op het mbo) is dat deze deelnemers dit vak in hun latere loopbaan ook zelf moeten kunnen onderwijzen. Het is dus van belang dat deze deelnemers een goede basiskennis van de Nederlandse taal hebben. Bij “betrokkenheid” is de opleiding tot Onderwijs Assistent (tevens samenhangend met de veelal aanwezige wens om een Pabo te gaan volgen) natuurlijk bij uitstek geschikt om onder andere bij het vak Nederlands te werken aan taalgericht vakonderwijs. Het vak van deze deelnemers in opleiding bestaat immers voor een groot deel uit hetzelfde vakgebied: taal!

Taalgericht vakonderwijs staat voor een didactiek, die gebruik maakt van het feit dat taal een belangrijke rol speelt bij het leren, wat er ook geleerd wordt (Hajer, 2008).

Uitgangspunt van taalgericht vakonderwijs is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen. De vakinhoud staat voorop, en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst. De deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid.

Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als contextrijk onderwijs, vol interactie en met taalsteun. De eerste twee begrippen, context en interactie, zijn niet specifiek voor taalgericht vakonderwijs. Alle docenten werken met contexten en samenwerkend leren levert veel zinvolle interactie. Voor vaktaalleren is aandacht voor beide echter onmisbaar. Door de deelnemers daarbij op diverse

manieren taalsteun te geven, is het leerproces te optimaliseren. (Platform Taalgericht Vakonderwijs, 2001)

Hajer (Hajer, 2008) schrijft in haar stuk “De lat hoog voor vakonderwijs”: “Wanneer de taalverschillen in een klas echter groot zijn, wordt het door de vakleraar een hele uitdaging om ervoor te zorgen dat zijn taalgebruik goed aansluit op het niveau van de leerlingen, zodat iedereen zich verder kan ontwikkelen in taal- en vak kennis.” Taalgericht vakonderwijs is een didactiek waarin taal- en vakonderwijs worden geïntegreerd. Het is een manier om de kwaliteit van vakonderwijs hoog te houden. Wanneer leraren merken dat hun leerlingen moeite hebben met het vereiste taalniveau van hun vak, zullen ze eigen oplossingen zoeken om de leerstof wel door te kunnen werken.

Gebruikte strategieën:

Lastige teksten overslaan of inkorten	→	Leerlingen krijgen minder taal-aanbod, teksten zijn niet meer toegankelijk als bron om uit te leren
Lastige teksten in eigen woorden uitleggen	→	Leerlingen horen minder vak-taal
Leerlingen minder zelfstandig laten werken, meer klassikaal lesgeven	→	Leerlingen leren minder actief, praten en schrijven niet actief rond de leerstof

Figuur 1: strategie taalniveau behalen

Om tot taalverwerving te komen, dien drie condities gerealiseerd te zijn:

- Een voldoende rijk, begrijpelijk taalaanbod
- Gelegenheid tot taalproductie (praten en schrijven rondom nieuwe begrippen)
- Feedback op die productie, waaruit leerders kunnen afleiden of hun uiting begrepen en correct is, dan wel bijgesteld moet worden.

Ook binnen een schoolse context zijn deze condities voor natuurlijke, ongestuurde taalontwikkeling aanwezig en zou je zonder expliciete taallessen een deel van je taaldoelstellingen kunnen verwezenlijken. Zo kun je leerlingen aanspreken op voor hen belangrijke en relevante thema's, wat hun taalontwikkeling zou meebrengen: ze lezen, luisteren, kijken, praten, schrijven over die thema's en impliciet krijgen ze daarmee een rijk taalonderwijs aangeboden. Soms zal wel expliciete aandacht voor taalvormen en het inoefenen daarvan gewenst zijn, maar de inhoud is het startpunt. Hiermee komen we op het punt van contextrijk leren.

Contexten geven betekenis aan het leerproces: de leerling kan zich een beeld vormen van de situatie waarin vakinhouden worden aangeboden (Hajer, 2008).

2.3 Referentieniveaus

De deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent komen veelal uit het vmbo. Zij hebben hier een referentieniveau 2F behaald. In de praktijk is echter te zien dat het niveau van de deelnemers

enorm verschilt. De opleiding tot Onderwijs Assistent is een niveau 4-opleiding. Dit wil zeggen dat de deelnemers in ruim 2 jaar tijd hun niveau moeten verhogen van een 2F-niveau naar een 3F-niveau.

2.3.1 Niveauopbouw

Voor taal zijn er vier fundamentele niveaus beschreven. De niveaus geven een opklimmende moeilijkheidsgraad in basiskennis en -vaardigheden aan. Elk fundamenteel niveau omvat het voorgaande niveau. En bij het behalen van een fundamenteel niveau kan het volgende niveau gezien worden als een streefniveau.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F en 1S	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo en mbo-2 en mbo-3	Van vmbo naar mbo of havo en van mbo-3 naar mbo-4
3F	Eind mbo-4 en havo	Van havo en mbo-4 naar ho
4F	Eind vwo	van vo naar wo

Figuur 2: niveauopbouw referentieniveaus domein taal

2.3.2 Niveaubeschrijvingen

De niveaubeschrijvingen (Ministerie van OCW, 2015) voor de referentieniveaus van het domein taal zijn

- Mondelinge taalvaardigheid, met de drie subdomeinen: gespreksvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid.
- Leesvaardigheid, met de twee subdomeinen: lezen van zakelijke teksten en lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten.
- Schrijfvaardigheid: schrijven wordt ruim opgevat, het gaat om het produceren van creatieve en zakelijke teksten.

2.3.3 Centraal examens mbo taal en rekenen

In het mbo moeten studenten straks centraal examen doen in Nederlands en rekenen. De overheid voert het centraal examen van deze vakken in stappen in.

Verplichte centrale examens Nederlands

Mbo-4 studenten moeten sinds 1 augustus 2014 verplicht een centraal examen Nederlands afleggen als ze hun diploma willen halen. Studenten die een opleiding mbo-2 of mbo-3 volgen, starten in 2015-2016 met Nederlands.

Taal- en rekenprestaties verbeteren

De invoering van centrale examinering voor taal en rekenen in het mbo maakt deel uit van het overheidsbeleid. De overheid wil de taal- en rekenprestaties verbeteren van alle leerlingen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo. Centrale examens helpen om de prestaties van studenten te vergelijken (Rijksoverheid, 2015).

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Ook bij het afnemen van “Studiometer”-toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. Uitgeverij Deviant biedt via de methodesite “Studiometer.nl” digitale leermiddelen voor de vakken Nederlands, rekenen, Engels en burgerschap. Op *Studiometer.nl* heeft de leerling binnen één omgeving toegang tot oefen- en toetsprogramma’s, methodeonafhankelijke niveautesten, examentrainers en educatieve games. Met meer dan 350.000 gebruikers in 2014 heeft *Studiometer.nl* zich bewezen als dé digitale leeromgeving voor het mbo en vo. (Uitgeverij Deviant, 2015)

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Bij het afnemen van tussentijdse toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. En juist hier is te zien dat de deelnemers heel slecht scoren. Bij extra uitleg of aandacht aan werkwoordspelling tijdens de lessen Nederlands zijn de deelnemers nog minder gemotiveerd dan voor andere zaken. Deelnemers geven veelal aan dat ze deze stof al uitgebreid behandeld hebben op de basisschool en in het vervolgonderwijs. Daarnaast blijkt bij uitleg en bij klassikale oefening ook dat de deelnemers de regels wel beheersen. De deelnemers geven (na klassikale uitleg/evaluatie) ook aan niet te willen oefenen omdat de stof beheerst wordt, maar helaas resulteert het onderwerp werkwoordspelling wel in slechte scores bij de toetsen.

In de eerste twee jaar van de opleiding zijn er ook tussentijdse toetsen (ontwikkelingsgericht), die grotendeels gebaseerd zijn op werkwoordspelling. Zo is er dus een belangrijke rol voor werkwoordspelling in vele facetten weggelegd voor het behalen van een mbo-diploma tot Onderwijs Assistent bij het ROC Arcus College.

2.4 Zelfstandig en samenwerkend leren

Zelfstandig leren in een activerende leeromgeving leidt tot diepere verwerking van de leerstof, een verhoogde motivatie en meer kennis. Het heeft een positief effect op prestaties. Meer autonomie voor leerlingen draagt daar aan bij. Aandachtspunt: het overdragen van het leerproces moet geleidelijk gebeuren en op maat (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006).

Een authentieke context leidt tot meer betrokkenheid en enthousiasme bij leerlingen, een grotere motivatie en een groter begrip van de leerstof. De leerprestaties zijn gelijk. Aandachtspunt: ook hier wordt de begeleiding door de docent essentieel bevonden (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006).²

² Hierna te noemen: onderzoek Teurlings

Samenwerkend leren leidt tot meer hogere orde leren, tot meer nieuwe ideeën en oplossingen. Er vindt een grote transfer plaats. Sociale vaardigheden nemen toe en leerlingen zijn gemotiveerder. Leerprestaties zijn gelijk of beter. Aandachtspunt: de docent speelt ook hier een essentiële rol in het leerlingen leren van en begeleiden bij samenwerken (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006)

Duidelijk komt naar voren dat volgens het genoemde onderzoek Teurlings alle drie de elementen uiteindelijk leiden tot onder andere verhoging van de motivatie van de leerlingen.

Daarnaast heb ik gezocht naar de verschillende soorten motivatie bij leerlingen/kinderen of in ons geval deelnemers. Er zijn twee soorten motivatie, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie. Een deelnemer is intrinsiek gemotiveerd als hij leert omdat hij daadwerkelijk geïnteresseerd is en echt iets wil weten of kunnen.

2.5 Intrinsieke motivatie

Zelfinschatting van competentie (self-efficacy)

De zelfinschatting van een leerling kan de motivatie voor een bepaalde taak beïnvloeden. Zelfinschatting oftewel 'self-efficacy' is de verwachting dat je in staat bent een specifieke taak uit te voeren in een specifieke situatie. Leerlingen kunnen minder gemotiveerd zijn een taak te verrichten, wanneer ze denken dat ze de taak niet kunnen volbrengen. Wanneer een deelnemer echter vaker denkt dat hij of zij bij veel taken denkt deze niet te kunnen volbrengen kan deze deelnemer echt motivatieproblemen ontwikkelen voor schoolse taken (Ames, 1990).

Attributies en metacognitieve overtuigingen

Wanneer deelnemers denken dat falen veroorzaakt wordt door een gebrek aan competentie, ontwikkelen ze vaak ook een gevoel van hulpeloosheid. Lage verwachtingen en het hanteren van ineffectieve strategieën worden karakteristiek van deze deelnemers. Wanneer deelnemers een relatie leggen tussen inspanning en succes en ze de uitkomst de inspanning waard vinden zal dit beïnvloeden of ze zich ook kunnen motiveren deze inspanning te verrichten. Wanneer deelnemers deze link niet leggen en een gevoel van hulpeloosheid ontwikkelen verliezen ze vaak hun intrinsieke motivatie om hun competentie te laten zien. (Ames, 1990)

Doelen voor het leren

Deelnemers hebben verschillende doeloriëntaties om de dingen te leren die ze moeten leren op school:

Het beheersen

Deze deelnemers zijn vaak wel gemotiveerd om te leren. Ze zijn geïnteresseerd om zo veel mogelijk nieuwe dingen te leren, vaardigheden te ontwikkelen en uitdagingen aan te gaan. Zij zijn bereid zich hiervoor in te spannen. Deze doeloriëntatie brengt zelfstandig leren en een aanhoudende deelneming aan prestatie-activiteiten teweeg. (Ames, 1990) (Pintrich & Schunk, 2002)

Het presteren

Deze deelnemers hebben als doel het kunnen presteren volgens de norm, vaak zoals de rest van de klas. Ze denken veel meer na of ze een taak wel kunnen volbrengen dan over h oe ze taak moeten volbrengen. Ze leren alleen wat nodig is om goed te kunnen presteren op tests en zien dan ook alleen effecten op korte termijn. Wanneer deze deelnemers merken dat ze qua prestatie niet voldoen aan de norm zullen ze motivatieproblemen ontwikkelen (Ames, 1990).

Dit zijn allemaal interne factoren; je kijkt hierbij dus naar de intrinsieke motivatie van een deelnemer.

2.6 Extrinsieke motivatie

Over het gebied van externe factoren, de extrinsieke motivatie, is het volgende te zeggen:

Vriendschappen

Vriendschappen zijn een belangrijke determinerende factor voor de keuze van het doel dat de deelnemer nastreeft in het onderwijs. Door vriendschappen en daarbij het observeren van vrienden of vriendinnen, kan het gedrag van een leerling meer overeenkomsten gaan vertonen met het gedrag van zijn of haar vriend of vriendin. Het is mogelijk dat de invloed van vriendschappen negatief werkt. Sommige deelnemers kunnen gedemotiveerd raken van het continu proberen even goed te presteren als hun vriend(in).

Motivat ieproblemen kunnen ook veroorzaakt worden door een gebrek aan vriendschappen. Dit gebrek kan voor deelnemers een reden zijn om niet naar school te gaan. Het gevoel van eenzaamheid, eventuele pesterijen en een lage zelfwaarde kan van grote invloed zijn voor de deelnemers om niet deel te willen nemen aan schoolse activiteiten (Mercer & Pullen, 2005, Sixth Edition)

Klasomgeving

De klasomgeving bepaalt voor een groot deel welke leerdoelen de deelnemers ontwikkelen. Veel deelnemers komen de school binnen met als doel het willen beheersen van de leerstof, maar veel deelnemers worden in de klas gesocialiseerd tot deelnemers met als doel het voldoen aan de norm (Ames, 1990).

Complimenten en beloningen die leerkrachten geven voor het werk van deelnemers kan motivatie bewerkstelligen, maar deze ook teniet doen.

Hoe docenten de klasomgeving structureren kan ook van grote invloed zijn op het ontstaan van motivatieproblemen. Wanneer een docent een competitieve structuur creëert, waarbij de nadruk ligt op presteren en sociale vergelijking, zullen deelnemers door interne factoren eerder motivatieproblemen ervaren (Pintrich en Schunk, 2002).

Thuisituatie

Verschillende factoren met betrekking tot thuisituatie kunnen van invloed zijn bij het tot stand komen van motivatieproblemen van deelnemers. Ten eerste blijkt uit onderzoek dat kinderen van ouders met een lage sociale economische status vaker motivatieproblemen op school ervaren. Dit kan komen doordat deze kinderen waarschijnlijk minder mogelijkheden hebben om thuis te leren, minder goede voorbereiding op school hebben en niet goed de waarde inschatten van scholing. Invloed van ouders in het onderwijs kan positief werken omdat dit het belang van scholing aangeeft,

maar het kan ook juist motivatieproblemen veroorzaken. Dit kan gebeuren wanneer ouders de deelnemers geen invloed laten uitoefenen op keuzes met betrekking tot school, hoge verwachtingen opleggen en geen erkenning geven aan de gevoelens die deelnemers hebben over school (Pintrich en Schunk, 2002).

In het artikel “Geen zin in school” (Bergen, 2014) is alleen al in het kopje te lezen dat de meeste leerlingen niet tevreden zijn. Leuke klas, gezellige sfeer. Alleen jammer dat je er ook wat moet leren. Nederlandse kinderen behoren tot de meest ongemotiveerde scholieren ter wereld. Wat gaat er mis? Verloedert het onderwijs, degen de docenten niet of ligt het aan de opvoeding?

Volgens de conclusie van de Inspectie van het Onderwijs in haar Onderwijsverslag 2012/2013 zijn Nederlandse scholieren lui en ongemotiveerd. De huidige cijfers liegen er niet om: in één op de vijf lessen is een groot deel van leerlingen met heel andere dingen bezig dan met de lesstof.

Het artikel geeft verschillende oorzaken aan voor de ongemotiveerdheid:

1. Vanaf de jaren '60 is men het welbevinden van kinderen steeds belangrijker gaan vinden. Sinds 2002 is de Nederlandse jeugd de gelukkigste jeugd van de wereld. Hierdoor zijn de leerlingen emotioneel verwend en kunnen ze minder goed omgaan met verplichtingen;
2. Leerlingen kunnen niet meer tegen autoriteit;
3. De leerlingen hebben te weinig discipline en zijn tevreden met een “zesje”;
4. Er wordt niet veel van onze leerlingen verwacht. Positief hieraan is echter dat leerlingen niet zo gepusht worden. De keerzijde is dat ze ook geen extra zetje krijgen om net iets meer te doen;
5. Leerlingen werken alleen voor een cijfer (extrinsieke motivatie is dus wel aanwezig);
6. Het onderwijs is té leuk geworden en dat is ten koste van de kwaliteit van het onderwijs gegaan;
7. Leerlingen krijgen te weinig positieve feedback;
8. De lessen zijn saai, onpersoonlijk en ouderwets: door tijd-, ruimte- of didactisch gebrek stemmen docenten de lesstof te weinig af op de behoeften of mogelijkheden van de leerlingen. Daarnaast is de ICT-behendigheid van de gemiddelde docent ook beneden peil (volgens leerlingen);
9. Ruim 60% van de docenten vindt zelf ook dat hij of zij meer motiverend vermogen moeten hebben.

2.7 Mbo-arbeidsmarkt

De overheid is hard bezig om mbo-opleidingen op de schop te nemen. Zo probeert de overheid te zorgen dat mbo-opleidingen beter aansluiten op de arbeidsmarkt. Als de arbeidsmarkt verandert, kan ook de werkgelegenheid in sommige beroepen veranderen. Of de invulling van een functie. De overheid neemt een aantal maatregelen waardoor de mbo-opleidingen goed blijven aansluiten bij veranderingen op de arbeidsmarkt. Ook moeten mbo-scholen aantrekkelijker worden voor scholieren, zodat er voldoende vakmensen bijkomen. In de brief “Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo” staat hoe de overheid dit wil bereiken.

Mbo-instellingen, bedrijfsleven en regionale overheden kunnen samen een subsidie aanvragen. Hiermee kunnen zij publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS) uitvoeren. Deze projecten moeten leiden tot een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Het ministerie

van OCW heeft hiervoor het Regionaal Investeringsfonds mbo ingesteld. Het fonds beschikt over € 100 miljoen voor de periode 2014-2017 (Rijksoverheid, 2015).

Vooruitzichten op werk na de studie

Het is belangrijk dat een mbo-scholier voor zijn studiekeuze weet in welke beroepen voldoende werk is. Hiervoor is een bijsluiters voor (aankomende studenten) beschikbaar. In die bijsluiters staat voor iedere beroepsopleiding hoe groot de kans op werk is, zowel landelijk als in de regio. Ook staat in de bijsluiters hoeveel doorstroom er naar het hbo is.

2.8 Spellingsdidactiek

Aangezien het gros van de deelnemers een vmbo-vooropleiding heeft genoten, kom ik bij het onderzoek van Van der Gein (Gein, 2010) uit. Hij heeft de spelling van werkwoorden onderzocht bij leerlingen in het voortgezet onderwijs en concludeert dat leerlingen in de loop van de tijd slechter zijn gaan spellen dan zij deden in het basisonderwijs. Van Es (Es, 2010) wijst erop dat er een groot verschil is in vaardigheid in spelling tussen vmbo en basis/kader enerzijds en vmbo-t anderzijds. Zijn artikel verwijst ook naar Bonset (Bonset, 2010), die stelt dat alle relevante regels van spelling al in het basisonderwijs aangeboden zijn. In de onderbouw van het voortgezet onderwijs beginnen vrijwel alle leergangen Nederlands van voor af aan, zonder het beoogde effect: leerlingen gaan niet beter spellen.

Bonset concludeert dat dus meer van hetzelfde niet helpt en dat er iets moet veranderen aan de didactiek van spelling. Bonset stelt dat het spellingonderwijs dus ineffectief is. De oorzaak van het spellingprobleem ligt dus niet in het aanbod van de regels en het maken van vele oefeningen door leerlingen. Het vele oefenen heeft geen positief effect.

Bonset heeft vier verklaringen die volgens hem ten grondslag liggen aan de spellingproblematiek:

- ontbreken van een spellinggeweten;
- cognitieve belasting bij schrijven te groot;
- leerling gebruikt hulpmiddelen niet;
- onbekendheid met regelkennis.

Met het spellinggeweten wordt bedoeld: de wil om foutloos te spellen. Bij het ontbreken van een spellinggeweten hecht een leerling weinig waarde aan de correctheid van zijn spelling. De waarde die maatschappelijk gehangen wordt aan het foutloos spellen wordt hiervoor als argument gebruikt, als ook het spellingbewustzijn. Met het spellingbewustzijn wordt bedoeld: kennis van spellingregels.

Anders gezegd: een leerling heeft een spellinggeweten als hij de spellingregels kent en de wil heeft deze toe te passen omdat foutloos spellen de maatschappelijke norm is.

Dat de cognitieve belasting bij het schrijven van een tekst erg groot is, is gebleken uit onderzoek van Flower en Hayes (Flower & Hayes, 1981). Daardoor zou de leerling er niet in slagen om tijdens het schrijven, voldoende aandacht te geven aan spelling. Er wordt gesteld dat er geen sprake is van een transfer naar het eigen schrijfwerk, wanneer de leerkracht de leerlingen niet helpt om deze verbinding te leggen.

De leerling gebruikt de spellingcontrole van het tekstverwerkingsprogramma niet of nauwelijks. Dit zou al veel ondervangen, maar lang niet alles. Wat het meest door docenten wordt aangenomen, is dat de leerlingen niet (meer) bekend zijn met de spellingregels. Deze worden dan steeds opnieuw uitgelegd. Maar, zo stelt het artikel, na negen schooljaren mag je toch verwachten dat die kennis aanwezig is.

2.9 Conclusie

Er is veel werk aan de winkel. De deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent stromen met een 2F-niveau in. Binnen drie jaar moeten deze deelnemers niveau 3F behalen. De overheid heeft deze niveaus vastgesteld. Ook voerde de overheid centrale examinering voor taal in het mbo in. De overheid wil de taalprestaties verbeteren van alle leerlingen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo. Centrale examens helpen om de prestaties van studenten te vergelijken.

De overheid neemt daarnaast een aantal maatregelen waardoor de mbo-opleidingen goed blijven aansluiten bij veranderingen op de arbeidsmarkt. Ook moeten mbo-scholen aantrekkelijker worden voor scholieren, zodat er voldoende vakmensen bijkomen.

Om dit vereiste niveau te kunnen bereiken dienen de deelnemers gemotiveerd te zijn. Er zijn twee soorten motivatie, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie. De extrinsieke motivatie van de kennis met betrekking tot werkwoordspelling wordt, zoals gezegd, opgelegd door de overheid. De leerlingen op een mbo dienen te voldoen aan de eisen die door de overheid gesteld worden.

Een deelnemer is intrinsiek gemotiveerd als hij leert omdat hij daadwerkelijk geïnteresseerd is en echt iets wil weten of kunnen. Ik verwacht dat een deelnemer van de opleiding tot Onderwijs Assistent wel intrinsiek gemotiveerd is om de werkwoordspelling te beheersen. Het geven van uitleg met betrekking tot werkwoordspelling wordt later namelijk een van de onderdelen die bij zijn of haar beroep hoort. Beheersing van werkwoordspelling is dan wel vereiste. Bij de lessen is de intrinsieke motivatie niet of nauwelijks terug te zien. Ook de toetsresultaten laten geen positieve indruk achter.

Daarnaast speelt taalgericht vakonderwijs een grote rol in de didactiek. Taalgericht vakonderwijs staat voor een didactiek die gebruik maakt van het feit dat taal een belangrijke rol speelt bij het leren, wat er ook geleerd wordt. Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als contextrijk onderwijs, vol interactie en met taalsteun.

Uitgangspunt van taalgericht vakonderwijs is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen. De vakinhoud staat voorop, en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst bij de opleiding tot Onderwijs Assistent. De deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid. Voor de Onderwijs Assistent in opleiding betekent dit dubbele winst. Er wordt tijdens de lessen aandacht gegeven aan taal en werkwoordspelling. Dit is interessant voor hun eigen kennen en kunnen, maar ook zullen ze deze kennis weer moeten kunnen overdragen. Hier komt de vakinhoud dus meer aan bod. Waarom daalt dan toch de motivatie van onze deelnemers?

3. Probleemstelling en onderzoeksvragen

Deelnemers van de opleiding Onderwijs Assistent beginnen enthousiast aan hun opleiding, maar de motivatie van deze deelnemers gaat vlug verloren. Hoe kunnen we, als docententeam Nederlands, deze deelnemers motiveren en in hoeverre zijn deze deelnemers te motiveren, in het tweede jaar met betrekking tot werkwoordspelling?

3.1 Probleemstelling

Voor de deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent is de beheersing van de werkwoordspelling nog belangrijker dan voor andere opleidingen binnen onze Unit (en wellicht ook binnen het Arcus College of überhaupt qua mbo-opleiding). Deze deelnemers dienen de werkwoordspelling niet alleen zelf meer dan voldoende te beheersen, maar deze deelnemers worden straks ook de kennisoverdragers voor de volgende generatie. Zij moeten de basisschoolleerlingen de elementaire werkwoordspellingregels feilloos kunnen uitleggen. Als Onderwijs Assistent en later na een eventuele Pabo-opleidingen zullen onze deelnemers foutloos moeten kunnen spellen. Het is juist daarom zo belangrijk dat deze deelnemers gemotiveerd zijn voor de lessen Nederlands en dan specifiek voor de lessen met betrekking tot werkwoordspelling. De grote vraag blijft dan ook waarom de deelnemers juist bij het voor hen zo belangrijke onderdeel werkwoordspelling nog gedemotiveerder zijn dan voor de overige zaken binnen de opleiding tot Onderwijs Assistent.

Met dit onderzoek hoop ik dan ook inzicht te hebben in het motivatieprobleem met betrekking tot werkwoordspelling van deze deelnemers. Ik wil het dan specifiek hebben over de deelnemers in het tweede leerjaar, daar de motivatie in het eerste jaar nog wel aanwezig is. Na het tweede jaar stappen veel deelnemers over op een andere opleiding of verlaten ze de opleiding. Daarnaast wil ik graag handreikingen aan ons team kunnen bieden om de lessen Nederlands op het gebied van werkwoordspelling zo in te richten dat deelnemers O.A. van het tweede jaar gemotiveerd (blijven) deelnemen.

3.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

3.2.1 Onderzoeksvraag

Hoe verhoog ik bij de lessen Nederlands de motivatie bij het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College?

3.2.2 Deelvragen

1. Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?
2. Welke oorzaken geven docenten aan voor de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?
3. Welke opdrachten met betrekking tot werkwoordspelling zijn er voor taalgericht vakonderwijs te ontwikkelen om de motivatie van de betreffende deelnemers te verhogen?

3.3 Verwachting

Ik hoop met dit onderzoek inzicht te krijgen in de oorzaak/oorzaken van de lage motivatie van genoemde deelnemers. Door middel van het beantwoorden van de deelvragen wil ik met dit inzicht of deze inzichten voor mezelf, maar ook voor mijn collega's handreikingen kunnen doen om de motivatie van onze deelnemers met betrekking tot werkwoordspelling in het tweede jaar te bevorderen.

4. Onderzoeksopzet

Om mijn onderzoek te onderbouwen ga ik bij de gehele Onderwijs Assistenten-groep een schriftelijke enquête afnemen. Het betreft twee klassen met een gezamenlijk leerlingaantal van 20 deelnemers. De groep bestaat uit 7 jongens en 13 meisjes. Er zijn 5 deelnemers met dyslexie. Eén deelnemer is bezig met diverse onderzoeken met betrekking tot een persoonlijkheidsstoornis. Eén deelnemer is ernstig ziek (taaislijmziekte). Hij verzuimt veel lessen wegens zijn ziekte. De deelnemers zijn 16, 17, 18 en 20 jaar oud. De gemiddelde leeftijd is 18 jaar. Achttien deelnemers hebben een vmbo-opleiding gevolgd, 1 deelnemer komt van een andere mbo-opleiding (maatschappelijk werk), 1 deelnemer heeft 4 jaar Havo gevolgd. Achttien deelnemers zijn in Nederland geboren en getogen met Nederlandse ouders, 1 deelnemer heeft Marokkaanse ouders, maar is in Nederland geboren, 1 deelnemer is van Duitse oorsprong.

Daarnaast is het van belang om van verschillende bronnen en invalshoeken de onderzoeksvraag te belichten. Daarom wil ik naast de genoemde enquête ook nog de drie docenten die Nederlands in de Onderwijs Assistenten-groepen onderwijzen, interviewen. De mentor van deze groepen is één en dezelfde persoon. Bij haar wil ik eenzelfde interview afnemen.

In de bronnen, zoals omschreven onder punt 2 van dit plan van aanpak ga ik de theoretische verdieping zoeken, zoals ik heb omschreven.

4.1 Leerlingen

4.1.1 Enquête en keuzemogelijkheden praktijkgerichte en niet-praktijkgerichte opdrachten deelnemers

Zoals omschreven ga ik bij de deelnemers van de tweedejaars Onderwijs Assistenten een enquête afnemen.

Ik heb gekozen voor het instrument enquête omdat ik de deelnemers dan relatief eenvoudig en snel bereik. Daarnaast kan ik ook deelnemers in de vakantie gemakkelijke bereiken. Verder is een pluspunt dat dit instrument voor de deelnemers weinig tijd kost.

Daarnaast krijgen de leerlingen, met betrekking tot deelvraag 3, diverse keuzes voorgeschoteld. Ik ga de deelnemers laten kiezen tussen verschillende opdrachten. De keuzes zijn te maken in de verschillende schrijf-, lees-, spreek- en luisteropdrachten, de pijlers waar het vak Nederlands zich in het mbo op richt.

Bij de ene keuze is de opdracht praktijkgericht (in dit geval op het basisonderwijs gericht) en de andere keuze is een eenvoudigere of kortere opdracht, die niet praktijkgericht is. Hiermee verwacht ik te kunnen aantonen dat deelnemers gemotiveerder zijn als ze inzien dat de taak praktijkgericht is en dus voor hen doelgericht is, ook al betekent dit dat de betreffende deelnemer meer inzet zal moeten tonen.

4.1.2 Enquête leerlingen uitvoering

De enquête heb ik via SurveyMonkey gemaakt. SurveyMonkey is een online tool waar je zelf enquêtes kunt maken. De uitnodiging van de enquête heb ik via de mail naar de deelnemers verstuurd, aangezien ik deze deelnemers helaas niet meer in de klas zie.

Ik heb geen abonnement op SurveyMonkey en ik heb dus alleen maar de mogelijkheid om maximaal 10 vragen te stellen. De gegevens uit deze enquête ga ik verzamelen en bekijken in een Excel-bestand. De enquêtevragen zijn te vinden als bijlage 1.

Figuur 3: logo Surveymonkey

4.2 Docenten en mentor

4.2.1 Interview docenten en mentor

Naast de schriftelijke enquête wil ik met de docenten en de mentor graag een gesprek aangaan. Bij een enquête zijn de vragen niet (allemaal) open. Bij een interview/gesprek hoop ik verschillende inzichten te krijgen van de verschillende docenten. Zonder gestructureerde multiple choice-vragen verwacht ik meer informatie te krijgen en kan ik doorvragen over bepaalde onderwerpen.

4.2.2 Uitvoering interview docenten en mentoren

Voor het interview heb ik de betreffende docenten per mail gevraagd of zij daar aan mee wilden werken. Ik heb met de docenten een afspraak gemaakt voor het afnemen van het interview.

4.3 Overzicht instrumentonderzoek

<u>Instrument</u>	<u>Doel/wat "meet" het instrument</u>	<u>Bij wie of wat</u>	<u>Hoe vaak?</u>
Deelvraag 1: Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?			
Enquête deelnemers	Hoe is motivatie voor de lessen Nederlands? Werkwoordspelling? Waarom?	20 deelnemers (7 jongens, 13 meisjes)	eenmalig
Deelvraag 2: Welke oorzaken geven docenten aan als zijnde oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?			
Gesprek docenten O.A.	Wat denken zij dat de oorzaken zijn van het gebrek aan motivatie m.b.t. de werkwoordspelling?	3 docenten	eenmalig
Gesprek mentor	Wat denkt zij dat de oorzaken zijn van het gebrek aan motivatie m.b.t. de werkwoordspelling?	1 mentor	eenmalig
Literatuuronderzoek Keuzemogelijkheden bij deelnemers	Wat is een mogelijk aanpak en wat zijn hier de effecten van? Ik ga de deelnemers laten kiezen tussen verschillende opdrachten (waarvan een keuze meer taalgericht vakonderwijs betreft) met betrekking tot het vak Nederlands en specifiek tot werkwoordspelling. De keuzes zijn te maken in schrijf-, lees-, spreek- en luisteropdrachten, de pijlers waar het vak Nederlands zich in het mbo op richt. Ik hoop bij deze keuzes te ontdekken dat de leerlingen gemotiveerder zijn voor opdrachten die zij als zinvol ervaren m.b.t. hun toekomstig beroep (en dus taalgericht vakonderwijs betreffen).		

Tabel 1: deelvragen: gebruikte instrumenten

5. Resultaten

In dit hoofdstuk verwerk ik per deelvraag de resultaten van mijn onderzoeken.

5.1 Verwerking weergave en resultaten met betrekking tot deelvraag 1

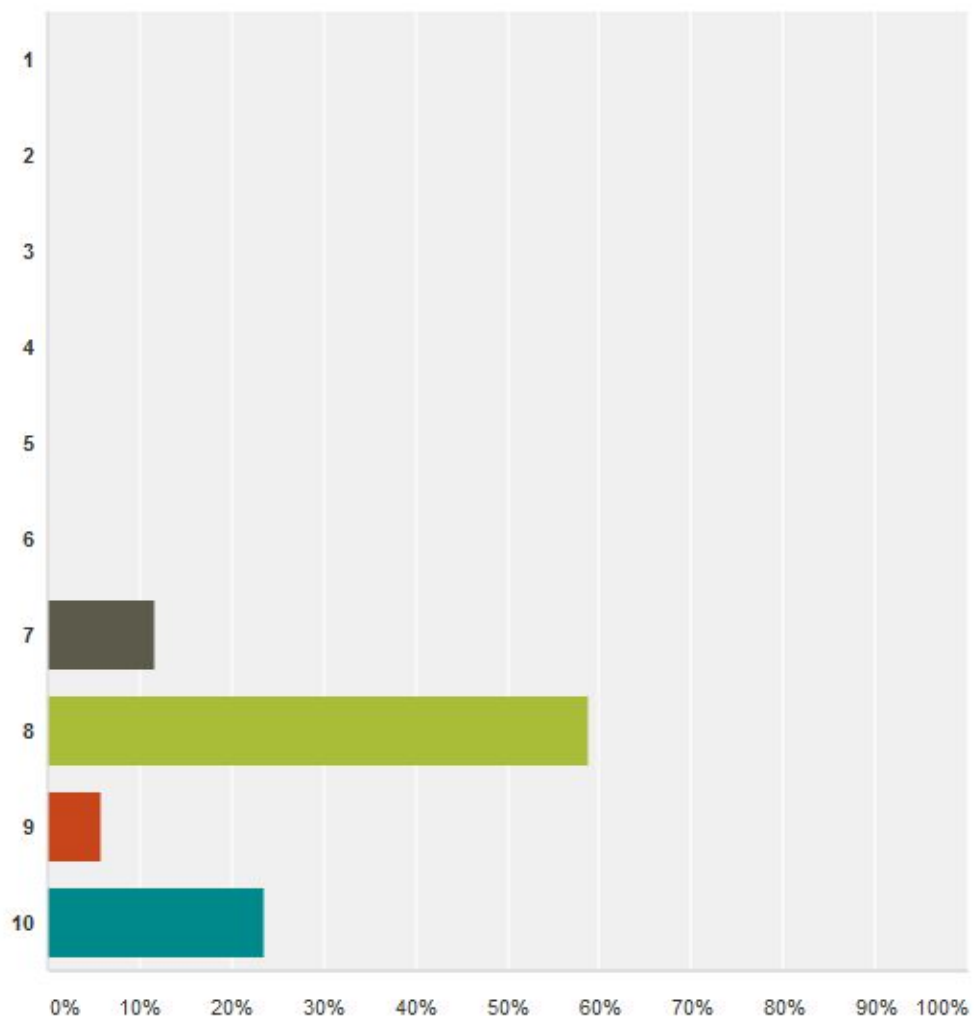
Deel vraag 1 is: “Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?”

De deelnemers hebben voor mij een enquête ingevuld. Deze enquête is te vinden als bijlage 1. Hieronder verwerk ik per vraag van de enquête de gegevens en ik voeg meteen mijn conclusie per vraag erbij.

Vraag 1: Geef een cijfer van 1-10 over hoe belangrijk jij de lessen Nederlands vindt voor jouw toekomstig beroep.

**Geef een cijfer van 1-10 over hoe belangrijk
jij de lessen Nederlands vindt voor jouw
toekomstig beroep.**

Beantwoord: 17 Overgeslagen: 0

Figuur 4: uitkomsten enquêtevraag 1

Twee leerlingen geven het vak Nederlands een 7; Tien leerlingen geven het vak Nederlands een 8; Een leerling geeft het vak Nederlands een 9; Vier leerlingen geven het vak Nederlands een 10. Alle deelnemers geven bij deze vraag een cijfer hoger dan een 7. Een goede voldoende dus. Gemiddeld geven de leerlingen een 8,4 op de vraag over hoe belangrijk zij de lessen Nederlands voor hun toekomstig beroep.

Conclusie: Hieruit mag ik concluderen dat de betreffende deelnemers het vak Nederlands belangrijk vinden voor hun toekomstig beroep (onderwijsassistent of een vervolgopleiding). Hiermee geven de deelnemers aan dat ze voor het vak Nederlands (intrinsiek) gemotiveerd zijn. Ze zien het belang van het vak in.

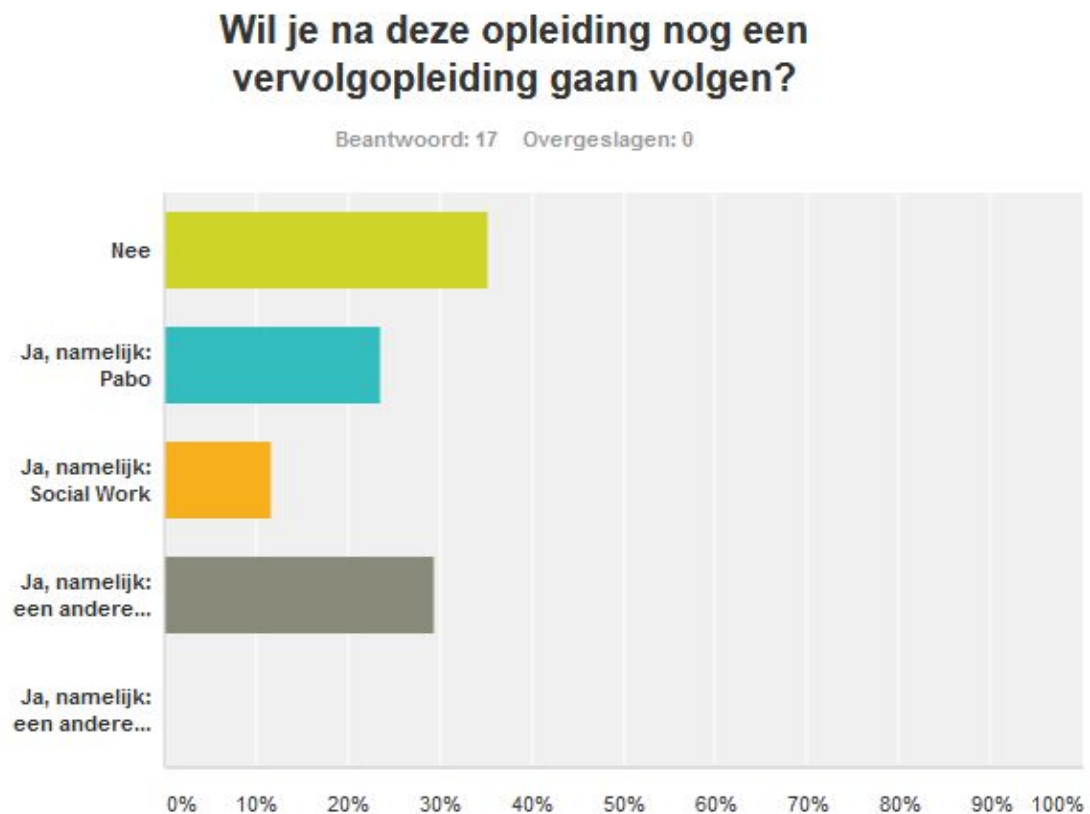
Vraag 2: Hoe groot acht jij de kans dat je deze opleiding met succes gaat afronden? (geef een percentage aan)

Aantal leerlingen	Percentage (kans om opleiding met succes af te ronden)
1	10%
3	75%
3	80%
1	85%
3	90%
1	100%

Tabel 2: uitkomsten enquêtevraag 2

Conclusie: op een uitzondering na, verwachten de deelnemers deze opleiding met succes af te ronden (en dus een diploma als Onderwijs Assistent in hun bezit te hebben). Ook dit geeft – op de genoemde uitzondering na – dat deze deelnemers gemotiveerd zijn om hun diploma te behalen.

Vraag 3: Wil je na deze opleiding nog een vervolgopleiding gaan volgen?

Figuur 5: uitkomsten enquêtevraag 3

De deelnemers konden bij deze vraag nog commentaar geven als ze kozen voor de optie: “Ja, een andere Hbo-opleiding, namelijk...” (optie 4/ optie 5 was de vraag: “Ja, een andere Mbo-opleiding, namelijk...”)

Hierbij waren de antwoorden:

- 4 * weet ik nog niet (zeker)
- 1 * vrije school Pabo
- 1 * fysiotherapie

Conclusie: 35% van de betreffende deelnemers wil na deze opleiding geen vervolgopleiding meer volgen, 31% wil de (vrije school) Pabo gaan doen, 12% wil Social Work gaan doen, 6% wil de opleiding fysiotherapie gaan volgen en het overige percentage (16%) deelnemers geeft aan nog niet te weten of ze een vervolgopleiding willen gaan volgen.

Hierbij zie ik dat veel deelnemers in het werkveld waarvoor ze opgeleid worden (nu in het mbo en eventueel later in het hbo) een baan willen gaan zoeken.

Wederom geeft dit aan dat de deelnemers gemotiveerd zijn om hun diploma te halen en nog verder te gaan studeren. Intrinsieke motivatie te over. In combinatie met vraag 1 van deze enquête is duidelijk dat de leerling het belang van het vak Nederlands voor hun opleiding inzien en dat ze gemotiveerd zijn om hun diploma te behalen en verder te gaan studeren.

Vraag 4: Hoe belangrijk vind je het dat je geen fouten in werkwoordspelling maakt?**Hoe belangrijk vind je het dat je geen fouten in werkwoordspelling maakt?**

	Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk	Totaal	Gewogen gemiddelde
(geen label)	0,00% 0	5,88% 1	11,76% 2	58,82% 10	23,53% 4	17	3,65

Tabel 3: uitkomsten enquêtevraag 4

Conclusie: Het grootste gedeelte van deze deelnemers vindt werkwoordspelling belangrijk of heel belangrijk. Dit lijkt me ook logisch als je kiest voor een opleiding en baan in het onderwijs. Het is dan ook opvallend dat er toch enkele deelnemers kiezen voor de optie “een beetje belangrijk” of de optie “neutraal”.

In mijn onderzoek ben ik op zoek naar de achterblijvende motivatie voor de lessen Nederlands en dan in het bijzonder op het gebied van werkwoordspelling. Bij deze vraag lees ik dat het overgrote deel het wel belangrijk vindt dat er geen fouten in de werkwoordspelling gemaakt worden. De motivatie is dus wel aanwezig.

Vraag 5: Hoe belangrijk vind je het dat anderen geen fouten in werkwoordspelling maken?**Hoe belangrijk vind je het dat anderen geen fouten in werkwoordspelling maken?**

	Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk	Totaal	Gewogen gemiddelde
(geen label)	5,88% 1	5,88% 1	52,94% 9	29,41% 5	5,88% 1	17	3,24

Tabel 4: uitkomsten enquêtevraag 5

Conclusie: Deze antwoorden vind ik erg opvallend. De deelnemers geven voor het overgrote deel aan dat men het niet zo belangrijk vindt (niet belangrijk/een beetje belangrijk of neutraal) dat andere mensen fouten maken in de werkwoordspelling. Voor deelnemers, die in het onderwijs willen gaan werken is dit een opvallend gegeven, zeker in combinatie met de vorige vraag. Hier gaf men aan dat ze het wel belangrijk vonden dat ze zelf goed konden spellen, maar dat anderen niet zo goed spellen, vinden de meesten niet zo belangrijk.

Dit geeft een zekere demotivatie aan met betrekking tot het lezen (en beluisteren) van andermans werk. Ook voor het werk in het onderwijs geeft dit enige demotivatie aan. Het aanleren van de juiste (werkwoord)spelling is een van de (kern)taken van een docent in het basisonderwijs.

*Vraag 6: Wat vind je van de lessen Nederlands op deze opleiding?***Wat vind je van de lessen Nederlands op deze opleiding?**

Er volgen verschillende antwoorden. De opsomming van deze antwoorden is te vinden als bijlage 4.

Conclusie: Er zijn 4 negatieve antwoorden gegeven. Hierbij geven leerlingen aan dat er weinig les wordt gegeven, de lessen rommelig verlopen en er langdradig wordt uitgelegd.

Er worden 5 neutrale antwoorden gegeven. Het meest gegeven antwoord is matig. Ook zie ik dat men de lessen vorig jaar leuker vond en dat het dit jaar van les tot verschilt.

Er zijn 8 positieve antwoorden. De meeste leerlingen geven als commentaar "goed". Ook lees ik dat ze de lessen Nederlands in vergelijking met andere lessen prima verzorgd vinden.

Als algehele conclusie probeer ik te lezen dat men de lessen Nederlands aanvaardbaar vindt als er goed wordt lesgegeven. Ook dit zou dus geen negatieve invloed op de motivatie mogen hebben, mits – en daar is denk ik het pijnpunt van mijn onderzoek – de lessen goed gegeven worden.

De intrinsieke motivatie is bij de leerlingen wel aanwezig, maar ze willen worden uitgedaagd door motiverende, goed verzorgde lessen, zonder veel herhaling.

*Vraag 7: Heb je verbeterpunten? Hoe zou het beter of anders kunnen?***Heb je verbeterpunten? Hoe zou het beter of anders kunnen?**

Er volgen verschillende antwoorden. De opsomming van deze antwoorden is te vinden als bijlage 5.

Conclusie: Bij de antwoorden is één antwoord voor mij niet te interpreteren. Dit antwoord heb ik buiten beschouwing gelaten. Er zijn 5 antwoorden die aangeven dat men geen verbeterpunten heeft.

De overige elf antwoorden geven wel verbeterpunten aan. De deelnemers geven aan dat er meer met de praktijk verbonden moet worden en dat er zeker minder via de computer/Studimeter gewerkt mag worden. Ook willen de deelnemers duidelijker weten hoe ze ervoor staan. Dit zou kunnen door tussentijds toetsen af te nemen die representatief zijn voor de toetsingen aan het einde van periodes/jaren.

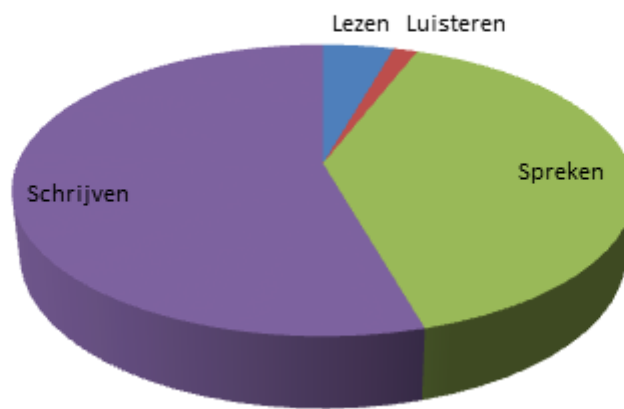
Ook wordt er aangegeven dat men niet altijd tevreden met de docent die voor de klas staat. Sommige docenten zien de klas als een geheel en differentiëren niet.

Hier zie ik duidelijk antwoorden met betrekking tot mijn eerste deelvraag "Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?" De deelnemers willen lessen die praktijkgericht zijn. Ze vinden het abstracte werken aan de computer of Studimeter niet motiverend. Ook zou de motivatie toenemen als ze bij tussentijdse toetsen zou zien, hoe men de stof beheerst. Bij tussentijdse toetsen kunnen de deelnemers in samenwerking met de docent ook zien of er nog werk aan de winkel is of niet voor een betreffende deelnemer. Zo kan er gekeken worden naar wie welke stof beheerst en kan er gedifferentieerd worden.

Vraag 8: De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het belangrijkste en waarom?

De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het belangrijkste en waarom?

Vraag 8 Belangrijkste domein

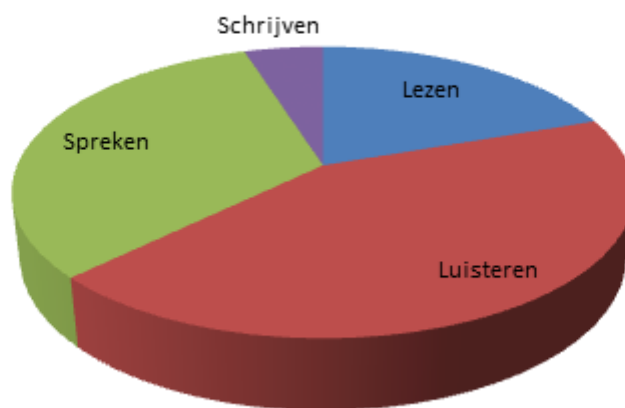
Figuur 6: uitkomsten enquêtevraag 8

Conclusie: Hierbij is de overduidelijke conclusie dat men eigen "actieve" producten (schrijven en spreken) belangrijk vindt. Een deelnemer geeft als commentaar: "Spreken en schrijven, je doet dit als OA elke minuut dat je op stage bent. Ook voor je dagelijks leven is dit enorm belangrijk."

Vraag 9: De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het minst belangrijk en waarom?

De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het minst belangrijk en waarom?

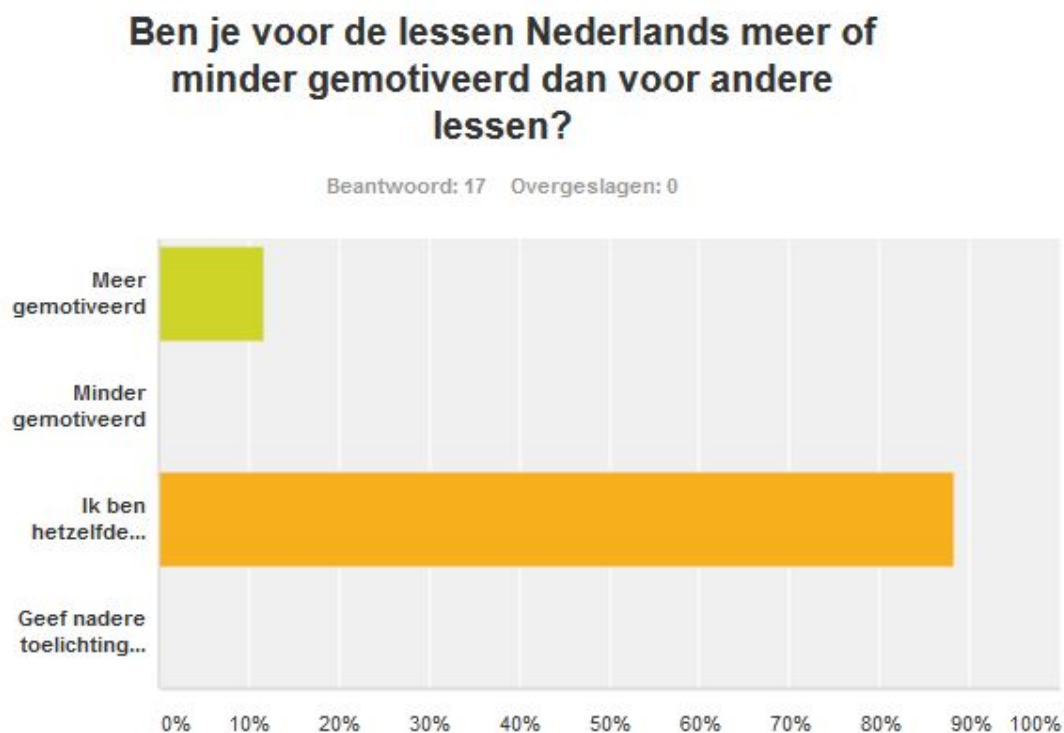
Vraag 9 Minst belangrijk domein

Figuur 7: uitkomsten enquêtevraag 9

Conclusie: In vervolg op vraag 8 zou ik hier een omgekeerde volgorde verwachten. Toch is hier te zien dat het kopje spreken ook op nummer 2 komt van het minst belangrijk.

Vraag 10: Ben je voor de lessen Nederlands meer of minder gemotiveerd dan voor andere lessen?

Figuur 8: uitkomst enquêtevraag 10

Conclusie: In tegenstelling tot wat ik, als docent, en mijn collega's zien tijdens de lessen Nederlands geven de deelnemers zonder uitzondering aan dat ze evenveel of zelfs meer gemotiveerd voor de lessen Nederlands dan voor andere lessen zijn. Dit is een opmerkelijk gegeven.

5.2 Verwerking en weergave resultaten met betrekking tot deelvraag 2

Deel vraag 2 is “Welke oorzaken geven docenten aan als oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?”

Ik heb mijn collega's via de mail gevraagd of zij bereid waren om met mij in gesprek te gaan over de motivatie van de betreffende leerlingen. Ik heb de docenten die met deze klassen in aanraking komen om hun medewerking gevraagd. De collega's gaven allen aan bereid te zijn om mee te werken. De gesprekken hebben plaatsgevonden in een informele werkomgeving op het Arcus College. We hebben gesproken bij het bureau van de betreffende docenten en mentor. In de ruimte was verder niemand aanwezig. Alleen bij het gesprek met de mentor van deze groep, zat een andere docent, die ook met mij gesproken heeft over de motivatie, nog in dezelfde ruimte.

De antwoorden op de vraag “wat denken jullie dat het oorzaken zijn van het gebrek aan motivatie m.b.t. de lessen Nederlands/werkwoordspelling”?:

K: Elke docent geeft op verschillende manieren uitleg. Dit kan verwarring voor de deelnemers scheppen. De uitleg is niet eenduidig. Bovendien vind ik dat er meer nadruk moet worden gelegd op het domein lezen in plaats van de schrijfproducten van de deelnemers. Op deze manier bied je ook niet de (werkwoord)spelling wederom aan.

Mijn conclusie hieruit: K. geeft twee dingen aan. Hij vindt dat er meer een lijn moet komen wat betreft de uitleg van werkwoordspelling. K. geeft ook aan dat hij het domein lezen een ondergeschoven kindje vindt. Bij het domein lezen is er minder aandacht voor de werkwoordspelling nodig.

D: De deelnemers geven ook bij mij aan dat ze werken aan Studiemeter niet prettig vinden. Ik probeer dit dan ook zoveel mogelijk te vermijden. De leerlingen kunnen dan zelfstandig aan de Studiemeter werken. Studiemeter blijft de leidraad bij mijn lessen, maar ik probeer deelnemers te prikkelen door verschillende opdrachten te geven, verschillende werkvormen uit te proberen en te differentiëren. Ik ben in tegenstelling tot mijn collega's niet zo verbaasd dat deze deelnemers aangeven dat ze gemotiveerder zijn voor de lessen Nederlands. Deze deelnemers zie ik ook bij de lessen rekenen en dan zijn deze groepen een stuk minder enthousiast.

Mijn conclusie hieruit: D. geeft aan dat het werken via de computer niet motiverend werkt. Dit merkt ze bij de lessen Nederlands en nog eens extra bij de lessen rekenen, die veelal uit oefenen op Studiemeter bestaan.

D. geeft ook aan dat zij het belang inziet van prikkelende, motiverende en gedifferentieerde lessen.

K (mentor): Deze groepen zijn mijn mentorleerlingen. De groepen zijn erg gevarieerd. Sommige deelnemers zijn heel sterk en andere deelnemers gaan de eindstreep niet halen. Zij krijgen dan ook een studieadvies. Doordat enkele deelnemers al weten dat ze dit schooljaar niet gaan halen, kan ik me voorstellen dat deze deelnemers niet of minder gemotiveerd zijn. Daarnaast hebben deze deelnemers vorig jaar te maken gehad met veel wisselingen van docenten (zwangerschapsverlof).

Mijn conclusie hieruit: Allereerst is het opmerkelijk dat de mentor aangeeft dat veel van deze leerlingen de eindstreep niet gaan halen. In mijn enquête geven juist, op één uitzondering na, alle leerlingen aan dat ze verwachten de eindstreep te gaan halen. Er is dus een discrepantie dus het idee wat de mentor/het docententeam heeft en wat de deelnemer denkt over het behalen van een diploma. Tussentijds toetsen, zoals ook gesuggereerd door leerlingen, waardoor men beter weet hoe men de stof beheerst en er gedifferentieerd kan worden, lijkt mij dan een must.

Daarnaast geeft K. mentor aan dat er veel wisselingen van docenten hebben plaatsgevonden en dat dit voor onrust zorgt. Dit kan ik weer linken aan de opmerkingen van de deelnemers dat de lessen rommelig verlopen of dat er geen les wordt gegeven.

De instructie moet voor deze deelnemers eenduidig zijn en er moet een docent voor de klas staan met kennis van zaken. Het liefste een docent, die men voor langere tijd ziet.

L: Als ik specifiek moet ingaan op de kwestie van de motivatie met betrekking tot de werkwoordspelling, dan zie ik het volgende: deze leerlingen krijgen nu voor de 3^e keer in hun leven te maken met werkwoordspelling. Deze regels hebben ze al gehad op de basisschool, het vmbo en nu weer in het mbo. Deelnemers zien het nut niet in van werkwoordspelling, ook al hebben sommige deelnemers een “aha-erlebnis”. In jouw enquête zie ik terugkomen dat deelnemers niet graag op Studiometer werken. Studiometer is echter een graadmeter om te bepalen waar de deelnemer staat. Dit moet uiteraard afgewisseld worden met klassikale lessen en uitdagende taken.

Mijn conclusie hieruit: L. geeft aan de deelnemers het thema werkwoordspelling voor de derde keer uitgelegd krijgen in hun leven. De deelnemers ervaren dit niet als motiverend. L. geeft ook aan dat hij Studiometer juist ziet als het tussentijdse toetsmoment, dat volgens de deelnemers ontbreekt. Voor de deelnemers is het dus niet duidelijk dat Studiometer niet alleen als studiemethode werkt, maar ook een toetsinstrument is. De deelnemers zien niet in dat de resultaten uit Studiometer voor de docent inzicht geven in de mate van beheersing van de stof van de deelnemers.

5.3 Verwerking en weergave resultaten met betrekking tot deelvraag 3

Deel vraag 3 is: “Welke opdrachten met betrekking tot werkwoordspelling zijn er voor taalgericht vakonderwijs te ontwikkelen om de motivatie van de betreffende deelnemers te verhogen?” Door middel van onderzoeken welke opdrachten deelnemers als motiverend ervaren, heb ik een lijst opgesteld van keuzes met betrekking tot de lessen Nederlands konden maken. Deze lijst is te vinden als bijlage 2.

Bij deze keuzemogelijkheden heb ik rekening gehouden met de verschillende pijlers van het vak Nederlands, te weten: spreken, schrijven, lezen, luisteren. Met deze keuzes hoop ik te kunnen onderbouwen dat deelnemers ook (of meer) te motiveren zijn voor het vak Nederlands als de stof of de opdrachten praktijkgericht zijn, zelfs als dit betekent dat ze er veel meer werk/tijd aan kwijt zijn. Ik heb 16 keuzevragen gemaakt, waarbij ik de keuzes die meer praktijkgericht zijn willekeurig A en B genoemd heb. Sommige vragen zijn specifiek gericht op werkwoordspelling, andere vragen zijn niet per se op werkwoordspelling gericht, maar kunnen wel een indicatie geven van de motivatie van deelnemers als ze de keuze krijgen tussen een praktijkgerichte opdracht en een minder voor de hand liggende opdracht.

De mogelijkheid om de aanpak in de praktijk uit te proberen, is niet meer relevant aangezien ik niet meer op deze school werkzaam ben. Met de meeste deelnemers heb ik nog goed contact via de mail of via Facebook. Deze deelnemers heb ik benaderd of zij wederom aan een onderzoek wilden deelnemen.

Keuze nummer	Praktijkgerichte opdracht	Niet praktijkgerichte opdracht
1	16	1
2	14	3
3	17	0
4	17	0
5	8	9
6	15	2
7	17	0
8	13	4
9	17	0
10	8	9
11	13	4
12	13	4
13	12	5
14	17	0
15	17	0
16	16	1

Tabel 5: keuzes praktijkgerichte of niet-praktijkgerichte opdrachten

Nadat ik de keuzes van de betreffende deelnemers had ontvangen, heb ik enkele, meer toegankelijke deelnemers nog via de mail naar sommige antwoorden gevraagd.

Een opvallende uitslag was bij keuze 5: "Een film-collage-poster maken van de film "Spijt" of Een film-collage-poster maken van de films "50 Shades of Grey". Hier is opvallend vaak voor de poster van "50 Shades of Grey" gekozen. Twee vrouwelijke deelnemers gaven aan dat ze voor deze optie hadden gekozen vanwege de foto's van de hoofdrolspeler. Een deelnemer gaf aan de film "Spijt" niet te kennen.

Een andere opvallende uitslag zag ik bij keuzemogelijkheid 10: "Een oproep voor de site van je stageschool voor de luizenbrigade schrijven of een oproep tot donatie voor Kika schrijven". Ook hier kozen negen deelnemers voor de oproep naar Kika. Het algemene antwoord (van vier deelnemers) hierop was dat de deelnemers Kika een goed doel vonden om een donatie aan te doen.

Een minder opvallende uitslag, maar toch noemenswaardig vond ik de uitslag bij keuzemogelijkheid 13: "Schrijf een amuserende tekst (bij voorkeur poëtisch) over: je stagegroep of over kerstmis." Een deelnemer schreef op de vraag waarom ze voor het antwoord met kerstmis had gekozen: "Ik vind Kerstmis de mooiste tijd van het jaar. Daar weet ik veel over te schrijven. Over mijn stagegroep kan ik geen amuserende tekst schrijven."

Ik ben aangenaam verrast dat de deelnemers met betrekking tot de vragen 7, 15 en 16 (de vragen die vooral gericht zijn op werkwoordspelling) bijna unaniem kiezen voor de praktijkgerichte opdrachten.

Met deze keuzemogelijkheden kan ik concluderen dat deelnemers vooral gemotiveerd zijn om een opdracht te doen als deze praktijkgericht is. Vooral bij het onderdeel werkwoordspelling, een

duidelijke taalgerichte taak, kiezen de deelnemers voor de praktijkgerichte opdracht. Daarmee is deelvraag 3 voldoende beantwoord.

6. Conclusie, discussie en aanbevelingen

Nu mijn onderzoek voltooid is, wil ik in dit hoofdstuk op basis van de resultaten van mijn onderzoek mijn conclusie uiteenzetten. Hierna volgt de discussie waarbij ik mijn onderzoek evalueer. Als laatste wil ik enkele concrete aanbevelingen doen, die in de praktijk toepasbaar zijn door mijn ex-collega's van het ROC Arcus College.

6.1 Conclusie

Met betrekking tot mijn deelvragen ben ik tot de volgende conclusies gekomen:

6.1.1 Deelvraag 1

Bij deelvraag 1 heb ik onderzocht wat de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van het tweede leerjaar zijn. Deze oorzaken zijn op verschillende manieren te verklaren. Opvallend is dat de deelnemers zelf aangeven dat ze het vak Nederlands en werkwoordspelling wel belangrijk vinden. Hierbij geven ze wel aan dat ze het belangrijker vinden dat ze zelf correct kunnen spellen dan dat ze het spellingsvermogen van anderen belangrijk vinden.

De intrinsieke motivatie van de deelnemers is wel aanwezig. Op een uitzondering na geven de deelnemers aan dat ze verwachten de opleiding af te ronden en daarna zelfs verder te gaan studeren en een vervolgopleiding willen beginnen in het hbo. Extrinsiek worden de deelnemers minder uitgedaagd. De deelnemers geven aan dat ze meer hun best willen doen als de docent voor de klas laat blijken dat hij of zij weet waar men mee bezig is. De lessen moeten gestructureerd verlopen en er moet meer gedifferentieerd worden. Ook vinden de deelnemers het werken aan Studiometer/digitaal (Uitgeverij Deviant, 2015) werken minder interessant en niet uitdagend.

Er wordt ook geopperd om vaker tussentijds te toetsen, zodat men weet hoe men "ervoor" staat. Dit heeft alles met intrinsieke motivatie te maken. De deelnemers moeten nu zelf inschatten hoe ze in staat zijn een taak uit te voeren. In de literatuur is te vinden dat leerlingen minder gemotiveerd zijn een taak te verrichten wanneer ze denken dat ze een taak niet kunnen volbrengen (Ames, 1990). Bij het afnemen van tussentijdse toetsen kunnen deze deelnemers dus beter inschatten of ze de stof met betrekking tot werkwoordspelling daadwerkelijk beheersen. Deze zelfinschatting, of self-efficacy, wordt hierdoor positief beïnvloed.

Teurlings en collegae geven aan dat leren in een activerende leeromgeving leidt tot diepere verwerking van de leerstof, een verhoogde motivatie en meer kennis. Het heeft een positief effect op prestaties (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006). Bij het afnemen van de enquêtes is dit ook een van de zaken die de deelnemer als feedback geeft. De deelnemer wil uitgedaagd en geprikkeld worden door een activerende leeromgeving en het werken aan een computer is dit duidelijk niet. Taalgericht vakonderwijs lijkt dan ook het antwoord, zeker voor deze deelnemer, die later taal als groot onderdeel van zijn of haar beroep gaat gebruiken in alle variaties. Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als contextrijk onderwijs en vol interactie (Platform Taalgericht Vakonderwijs, 2001).

6.1.2 Deelvraag 2

Ook bij mijn tweede deelvraag zijn veel zaken al beantwoord. De docenten van het Arcus College zien verschillende "oorzaken" van de slechte motivatie van het aanleren van werkwoordspelling. Er wordt aangegeven dat deze deelnemers de werkwoordspelling al vele malen in hun schoolcarrière gezien hebben. Ook dit werkt niet motiverend. Van der Gein (Gein, 2010) motiveert in zijn onderzoek dat

deelnemers slechter gaan spellen dan dat ze in het basisonderwijs deden. Bonset geeft juist aan dat de regels wel bekend zijn vanuit het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs maar dat er iets moet veranderen, want de oorzaak van het spellingprobleem ligt dus niet in het aanbod van de regels en het maken van vele oefeningen door leerlingen. Het vele oefenen heeft geen positief effect. Volgens Bonset ontbreekt het spellingsgeweten: de wil om foutloos te spellen (Bonset, 2010). In mijn onderzoek geven de deelnemers juist wel aan dat ze de regels van het spellen juist willen hanteren, maar bij het interview met de docenten van het Arcus College merk ik op dat de docenten dit niet kunnen beamen.

Termen die ik bij de interviews van de docenten herken als zijnde motivatie-verhogend zijn: differentiatie, gevarieerd aanbod, eenduidige uitleg, minder verloop van docenten. De meningen van de docenten en de deelnemers komen verder dus wel grotendeels overeen.

6.1.3 Deelvraag 3

Bij deelvraag 3 ging ik op zoek naar opdrachten voor taalgericht vakonderwijs om de motivatie van de betreffende deelnemers te verhogen. Zoals te lezen had ik motiverende opdrachten bedacht en heb ik de deelnemers laten kiezen. De deelnemers kiezen vooral voor de praktijkgerichte opdrachten die met hun vak, leraar in het basisonderwijs, te maken hebben. Dit is het uitgangspunt van vakgericht taalonderwijs: taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen (Platform Taalgericht Vakonderwijs, 2001). De vakinhoud staat voorop, en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst. De deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid.

6.1.4 Conclusie hoofdvraag

Met betrekking tot mijn hoofdvraag: "Hoe verhoog ik bij de lessen Nederlands de motivatie bij het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College?" trek ik de volgende conclusie: Deelnemers willen lessen die praktijkgericht zijn. Ze vinden het abstracte werken aan de computer of Studiemeter niet motiverend. Ook zou de motivatie toenemen als ze bij tussentijdse toetsen zou zien, hoe men de stof beheerst. Bij tussentijdse toetsen kunnen de deelnemers in samenwerking met de docent ook zien of er nog werk aan de winkel is of niet voor een betreffende deelnemer. Zo kan er gekeken worden naar wie welke stof beheerst en kan er gedifferentieerd worden. Daarnaast lijkt taalgericht vakonderwijs een goede manier om deze deelnemers meer te motiveren. Bij taalgericht vakonderwijs staat immers de vakinhoud voorop: de deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid, mede met betrekking op het gebied van werkwoordspelling.

6.2 Discussie

De algemene conclusie is dat de motivatie voor de betreffende deelnemers omhoog kan en moet en dat taalgericht vakonderwijs daar zeker een steentje aan kan bijdragen. Uit mijn onderzoek komt ook naar voren dat deelnemers het erg belangrijk vinden dat er gestructureerd te werk wordt gegaan en dat er iemand voor de klas staat met kennis van zaken. Mijn onderzoek is op dit laatste punt niet verder ingaan, omdat ik geen mogelijkheden had om praktijkonderzoek te doen. Het lijkt mij ook moeilijk om een enquête te houden bij deelnemers over docenten en hun kwaliteiten. Als stagiaire ga ik dan toch mijn(ex-) collega's met jaren ervaring evalueren en dat lijkt me geen wenselijke situatie. Een eventuele vervolgvraag zou wel kunnen zijn: Welke eigenschappen of kenmerken dient

een docent te hebben om betreffende deelnemers op een motiverende manier les (met betrekking tot werkwoordspelling) kan geven?

Ik heb me bij dit onderzoek vooral verdiept in het taalgerichte vakonderwijs. De daadwerkelijke lesideeën met betrekking tot taalgericht vakonderwijs (bijlage 2) zijn helaas nooit uitgevoerd. Door het wisselen van werkgever en het ontbreken van tijd en mogelijkheden om met deze deelnemers wezenlijk aan de slag te gaan, heb ik niet kunnen toetsen of het taalgerichte vakonderwijs in de praktijk ook echt motiverend is. Ik verwacht dan ook dat mijn onderzoek meer diepgang zou hebben als ik deze lessen in de praktijk had kunnen geven en door middel van evaluaties zou hebben kunnen concluderen dat taalgericht vakonderwijs motivatie verhogend werkt. Een suggestie voor vervolgonderzoek zou dan ook zeker zijn om mijn lessen in de praktijk uit te proberen. Daarnaast zou je dan vooraf en naderhand bij de deelnemers kunnen toetsen op hun kennis van de werkwoordspelling en een motivatiepeiling kunnen uitvoeren.

6.3 Aanbevelingen

Om de motivatie van het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. in het tweede jaar te verhogen geef ik het Arcus College en het docententeam hieronder een aantal aanbevelingen.

Allereerst moeten de studie-uren die besteed worden aan Studiemeter/digitaal leren worden teruggedrongen. Hiervoor in de plaats dienen meer opdrachten praktijkgericht te worden onderworpen. De opdrachten die ik als bijlage 2 heb toegevoegd zijn een mooi beginpunt voor deze deelnemers.

Studiemeter kan wel een goede graadmeter zijn om tussentijds te toetsen. Voor de deelnemer zou een vaste planning goed werken, waarin tussentijdse toetsen gepland zijn. Naar aanleiding van deze tussentijdse toetsen is het voor de docent ook eenvoudiger te differentiëren. Daarnaast blijft een vaste docent, die een duidelijke, eenduidige uitleg geeft, een must voor deze deelnemers. De docenten kunnen zich meer gaan verdiepen in taalgericht vakonderwijs, zodat er een lijn ontstaat over de te behandelen stof en hoe deze zo motiverend kan worden onderwezen.

De deelnemers geven aan dat ze het vak Nederlands erg belangrijk vinden inclusief de werkwoordspelling. Voor de docenten is dit alleen maar een stimulans om nog beter aansluitend onderwijs te gaan geven op de manier zoals ik hiervoor besproken heb.

7. Reflectie

Gedurende mijn opleiding heb ik niet zoveel moeten onderzoeken als in het laatste jaar van mijn opleiding. Twee grote en moeilijke onderzoeken stonden voor de deur. Om eerlijk te zijn, ik vond het vreselijk moeilijk.

Nu het Lio-onderzoek klaar is, ben ik best tevreden. Het eerdere afgeronde MSK-onderzoek was een grote draak, maar na lang reviseren, ben ik met dit uiteindelijke exemplaar erg tevreden. Mocht er ooit nog een onderzoek volgen in mijn carrière dan kan ik beter overzien waar ik naartoe wil met mijn onderzoek. Bij de conclusie van mijn onderzoek kwam alles samen: literatuur, mijn mening, de mening van de deelnemers, ideeën van docenten...het hele plaatje klopte.

Ik heb met dit onderzoek niet alleen geleerd over de inhoud van dit onderzoek, maar ook wat ik echt belangrijk vind. Een docent moet zorgen voor motivatie. Dit kan een docent doen door zelf gemotiveerd voor de klas te staan (en welke pas afgestudeerde docent doet dit nu niet?) en door middel van zoveel mogelijk op deelnemer af te stemmen. Vakgericht onderwijs lijkt dan een oplossing. Aangezien ik ook nu in het mbo werkzaam ben, maak ik gebruik van deze kennis. Deelnemers zijn gemotiveerd, maar willen geen docent die zelf ongeïnteresseerd lesgeeft. Differentiatie is erg belangrijk. Het niveau van deelnemers is door middel van tussentijdse toetsen. Aan de hand van deze uitslagen ga ik differentiëren in de klas. Bij mijn huidige werkgever probeer ik de te leren stof zoveel mogelijk aan de praktijk aan te passen en bij het ROC Arcus heb ik mijn ex-collega's de tip aan de hand gedaan om zoveel mogelijk praktijkgerichte opdrachten aan te bieden.

Het proces van onderzoek doen heeft veel tijd gekost. De volgende keer dat ik onderzoek doe, ga ik zaken anders aanpakken. Het doen van onderzoek vergt veel tijd, heel veel tijd. De tijdsplanning zal ik de volgende keer beter opzetten en volgen. Ook is het belangrijk dat je een maatje hebt, waarmee je kan discussiëren over stappen die je in een onderzoek zet. Ook is deze partner belangrijk bij het reviseren van je onderzoek. Het allerbelangrijkste bij het doen van een volgend onderzoek is het inlezen. Het is erg belangrijk dat je veel afweet van het onderwerp van je onderzoek. Je goed inlezen voordat je daadwerkelijk aan je onderzoek begint, zal voor minder onnodig oponthoud zorgen.

Bij dit onderzoek was het erg prettig dat ik een goed contact had met mijn onderzoeksgroep. Ook dit is belangrijk bij het doen van onderzoek: je moet je onderzoeksgroep goed kunnen benaderen of bereiken. De onderzoeksgroep moet een grote bereidheid hebben om te willen meewerken aan mijn toekomstige onderzoeken.

De uitvoering van het onderzoek heeft me verrast; de medewerking van de deelnemers, de meningen en de uitkomsten. Het is erg jammer dat ik deze deelnemers niet meer zelf les kan geven. Op afstand volg ik deze deelnemers nog. De doelgroep (de Onderwijs Assistenten in opleiding) blijft me aanspreken. Ik vind het dan ook erg spijtig dat ik me voor deze deelnemers niet meer kan inzetten als docent. Op mijn nieuwe werkplek wacht me echter een nieuwe uitdaging. Deze deelnemers (medewerkers in de zorg) moeten nog meer op het gebied van de Nederlandse taal en de bijbehorende werkwoordspelling gemotiveerd worden, omdat "taal" niet net zoals bij de onderwijs assistenten in opleiding bij hun toekomstig beroep hoort. Ik heb door middel van dit onderzoek echter genoeg handgrepen verkregen om ook deze deelnemers te begeleiden: zelf gemotiveerd lesgeven, tussentijds toetsen, differentiatie en taalgericht vakonderwijs.

De deelnemers, die bij mijn onderzoek betrokken zijn geweest, zijn tot grote inzichten in staat. Ik sta dan ook niet verrast dat deze toppers ooit zelf de docenten gaan worden die met vakgericht taalonderwijs aan de slag gaan...

Bibliografie

- Ames, C. (1990). University of Illinois at Urbana-Champaign Motivation: What teachers need to know. *Teachers College Record, volume 91, spring, number 3*, 409-421.
- Bergen, P. (2014). Geen zin in school. *J/M, 18e jaargang, september*, pp. 28-35.
- Boer, P. d., & Stukker, E. d. (2012). *Leren kiezen voor je loopbaan*. Etten-Leur: ROC West-Brabant.
- Bonset, H. (2010). Spelling in het onderwijs, hoe staat het ermee en hoe kan het beter. *Levende Talen Tijdschrift, jaargang 11, nummer 3*, 3-17.
- Es, A. v. (2010). *Masterscriptie: Spellen volgens de referentieniveaus. Een onderzoek naar de spellingsvaardigheid van leerlingen aan het eind van het primair en voortgezet onderwijs*. Utrecht: Universiteit van Utrecht.
- Flower, L., & Hayes, J. (1981). A Cognitive Process Theory of Writing. *College Composition and Communication 32*, 365-387.
- Gein, J. v. (2010). Komd een kind van de basisschool. *Maandblad Onze Taal, jaargang 79*, 228-230.
- Hajer, M. (2008). De lat hoog voor vakonderwijs: taalbeleid in de klas via taalgerichte vakdidactiek. *Vonk, nummer 1, 38e jaargang*, 11-30.
- Mercer, C., & Pullen, P. (2005, Sixth Edition). *Students with Learning Disabilities*. Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.
- Ministerie van OCW. (2015). *Niveauopbouw*. Retrieved september 6, 2015, from Taal en rekenen: http://www.taalenrekenen.nl/ref_niveaus_taal/niveauopbouw/
- Pintrich, P., & Schunk, D. (2002). *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications. 2nd Edition*. Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.
- Platform Taalgericht Vakonderwijs. (2001, november 30). Retrieved september 6, 2015, from taalgericht vakonderwijs: <http://www.taalgerichtvakonderwijs.nl/>
- Rijksoverheid. (2015). *Middelbaar beroepsonderwijs*. Retrieved juni 29, 2015, from Rijksoverheid: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/mbo-examens/centrale-examens-mbo-taal-en-rekenen>
- ROC Arcus College. (z.d.). Retrieved januari 3, 2015, from ROC Arcus College: <http://assistentensite.nl/opleidingen/arcus-college/>
- Teurlings, C., Wolput, B., Vermeulen, M., Moors, H., & Silfhout, v. W. (2006). *Nieuw leren waarderen: een literatuuronderzoek naar effecten van nieuwe vormen leren in het voortgezet onderwijs*. Utrecht: Schoolmanagers.
- Uitgeverij Deviant. (2015). *Studiemeter*. Retrieved juni 29, 2015, from Uitgeverij Deviant: <http://www.uitgeverij-deviant.nl/studiemeter/>

Veen, I. v. (2013). *Een poging tot verbetering van motivatie en studieloopbaan in het MBO*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

Wijsman, E. (2013). *Psychologie en Sociologie*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Bijlagen

Bijlage 1: Enquête Surveymonkey

Nederlands MBO

* 1. Geef een cijfer van 1-10 over hoe belangrijk jij de lessen Nederlands vindt voor jouw toekomstig beroep.

2. Hoe groot acht jij de kans dat je deze opleiding met succes gaat afronden? (geef een percentage aan)

3. Wil je na deze opleiding nog een vervolgopleiding gaan volgen?

Geen hier aan welke hbo- of mbo-opleiding je van plan bent te gaan volgen.

4. Hoe belangrijk vind je het dat je geen fouten in werkwoordspelling maakt?

Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk
☐	☐	☐	☐	☐

5. Hoe belangrijk vind je het dat anderen geen fouten in werkwoordspelling maken?

Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk
☐	☐	☐	☐	☐

6. Wat vind je van de lessen Nederlands op deze opleiding?

7. Heb je verbeterpunten? Hoe zou het beter of anders kunnen?

8. De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het belangrijkste en waarom?

9. De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het minst belangrijk en waarom?

10. Ben je voor de lessen Nederlands meer of minder gemotiveerd dan voor andere lessen?

- ☐ Meer gemotiveerd
- ☐ Minder gemotiveerd
- ☐ Ik ben hetzelfde gemotiveerd voor de lessen Nederlands als voor andere lessen
- ☐ Geef nadere toelichting...

Gereed

Bijlage 2: Keuzemogelijkheden voor deelnemers

Keuze 1

- A. Een mail opstellen naar ouders van je stageschool voor een uitnodiging tot een gesprek met betrekking tot het gedrag van hun kind (met minimaal 200 woorden);
- B. Een mail opstellen naar je tante met de vraag of je mag komen logeren (100 woorden).

Keuze 2

- A. Een presentatie geven over je laatste vakantie (5 minuten)
- B. Een presentatie van 15 minuten geven over werkwoordspelling

Keuze 3

- A. Een boek lezen van "Het leven van een loser" en hier in een groepje een opdrachtenboekje voor leerlingen van groep 7 voor maken
- B. Een eigen gekozen boek lezen en hier vragen over beantwoorden

Keuze 4

Notulen van een vergadering maken

- A. van een vergadering bij je club
- B. van een vergadering van je stageschool

Keuze 5

- A. Een film-collage-poster maken van de film "Spijt"
- B. Een film-collage-poster maken van de films "50 Shades of Grey"

Keuze 6

- A. Een oproep aan ouders van je stageschool voor de luizenbrigade maken
- B. Een wafelactie voor 3FM-Serious Request opzetten

Keuze 7

- A. Een opstel van een leerling uit groep 5 nakijken op (werkwoord)spelling
- B. Een zakelijk brief nakijken op (werkwoord)spelling

Keuze 8

- A. Een artikel uit het magazine "Voetbal International" lezen en samenvatten
- B. De schoolgids van je stageschool nalezen en een samenvatten m.b.t. het overblijven

Keuze 9

- A. Voor je groep voorlezen: een surprisegedicht van een leerling van groep 8
- B. Voor je groep voorlezen: het groot dictee der Nederlandse taal

Keuze 10

- A. Een oproep voor de site van je stageschool voor de luizenbrigade schrijven
- B. Een oproep tot donatie voor Kika

Keuze 11

Voer met 4 medestudenten een discussie over:

- A. de doodstraf

- B. eens schoolreisbestemming

Keuze 12

Luister naar en schrijf een recensie:

- A. een luisterboek van Roald Dahl (bijvoorbeeld “De Griezels”)
- B. een conference van Najib Amhali.

Keuze 13

Schrijf een amuserende tekst (bij voorkeur poëtisch) over”:

- A. je stagegroep
- B. over kerstmis

Keuze 14

- A. Voer met een klasgenoot of met je stagebegeleider een gesprek over een leerling met dyslexie. Wat zijn je bevindingen?
- B. Voer een gesprek met een klasgenoot of een automonteur over een auto-onderdeel. Wat zijn je bevindingen?

Keuze 15

- A. Maak een poster over werkwoordspelling
- B. Maak een poster van een Foo Fighters-concert

Keuze 16

- A. Maak een mindmap met je kerstwensen of je bucketlist
- B. Maak een mindmap met spellingswoorden voor een groep 2 over een thema naar keuze

Bijlage 3: Goedgekeurd PVA

29 november 2015

Begeleiders: Floor van Renssen & Christien Niekerk

ROC ARCUS
UNIT
GEZONDHEID
EN WELZIJN

PVA LIO-ONDERZOEK: MOTIVATIE

PVA Lio-onderzoek | Mandy Heunen-Vliegen, S1056190

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

1. Aanleiding, relevantie, context

1.1 Aanleiding

Bij de pedagogische opleidingen van het ROC Arcus College, is het opvallend dat de motivatie bij de deelnemers¹ binnen de opleiding Onderwijs Assistent (O.A.) van het Arcus College ver te zoeken is. Deelnemers verschijnen niet tijdig of helemaal niet tijdens de lessen. Boeken en huiswerk heeft men niet bij zich en zelfs papier en pennen ontbreken. Deelnemers vragen geregeld hoe laat ze naar huis kunnen. Daarnaast spreken deelnemers zich ook uit over hun motivatie: "Ik heb echt geen zin vandaag", "Dat heb ik al 100 keer op de middelbare school gehad", "Saaaaaaaiiii, ik verveel me" of "Ik wil deze opleiding helemaal niet doen, maar ja...verplicht, he?". Ook bij gesprekken met collega's wordt er vaak gesproken over de motivatie van de deelnemers. Ik, als beginnend docent, schrik hier behoorlijk van en ik wil graag iets aan deze motivatie doen.

Als ik denk aan motivatie, dan ken ik de termen:

Intrinsieke motivatie → motivatie gericht op het uitvoeren van een activiteit wegens het plezier dat men vindt in de activiteit zelf en de voldoening die men haalt uit het voltooien van de activiteit.

Extrinsieke motivatie → motivatie om een activiteit te doen omdat deze activiteit leidt tot het bereiken van een ander doel.

Metaforisch beschreven: bij intrinsieke motivatie draait het om het spel, en bij extrinsieke motivatie om de knikkers.

De volgende zaken met betrekking tot motivatie komen bij gesprekken met collega's aan de orde:

De deelnemers komen tijdens de les ongemotiveerd over. Deelnemers komen vaak te laat in de les. Een vage smoes volgt. Ook uit het gedrag van de deelnemers blijkt desinteresse tijdens de lessen. Deelnemers vragen geregeld hoe laat ze klaar zijn. Ze zijn druk met hun telefoon bezig, houden Facebook bij en hangen er maar wat bij. Daarnaast wordt er door docenten gesproken over het hoge verzuim (snelle ziekmeldingen, afmeldingen voor bijbaantjes en de vele rijlessen) van bepaalde deelnemers.

Uit gesprekken met deelnemers komt het volgende naar voren:

"Ik verveel me" is een veelgehoorde kreet. De aangeboden stof wordt als oninteressant gezien. Ook doen veel deelnemers tijdens de les hun beklag over andere lessen (en docenten).

1.2 Relevantie

Ik denk dat mijn onderzoek relevant kan zijn voor het Arcus College. Deelnemers worden geholpen door mijn onderzoek als ik erachter kan komen hoe hun motivatie te vergroten is. Deelnemers zullen het effect niet direct merken, maar hopelijk is er op termijn met dit onderzoek wel duidelijkheid over hoe de motivatie van deelnemers vergroot kan worden. Door het vergroten van motivatie zal er minder lesverzuim en meer interesse in de lesstof zijn. Voor het Arcus College is het van belang om tevreden deelnemers te hebben. Hierdoor zullen er ook minder deelnemers uitvallen of van opleiding switchen. Docenten van het Arcus College moeten meer handreikingen krijgen over hoe ze

¹ Binnen het Arcus College worden de leerlingen 'deelnemers' genoemd

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

de motivatie van deelnemers kunnen bevorderen. Dit zal ook voor docenten een positief iets zijn: met (nog) meer plezier voor de klas.

Bovendien denk ik dat het motivatieprobleem niet alleen de specifieke Onderwijs Assistentenopleiding van het Arcus College betreft, maar het probleem veel groter is. Misschien wel "nationaal".

Zo lees ik in het tijdschrift J/M van september 2014 in het artikel "Geen zin in school" (Bergen, 2014) alleen al in het kopje dat de meeste leerlingen niet tevreden zijn. Leuke klas, gezellige sfeer. Alleen jammer dat je er ook wat moet leren. Nederlandse kinderen behoren tot de meest ongemotiveerde scholieren ter wereld. Wat gaat er mis? Verloedert het onderwijs, degen de docenten niet of ligt het aan de opvoeding?

Volgens de conclusie van de Inspectie van het Onderwijs in haar Onderwijsverslag 2012/2013 zijn Nederlandse scholieren lui en ongemotiveerd. De huidige cijfers liegen er niet om: in één op de vijf lessen is een groot deel van leerlingen met heel andere dingen bezig dan met de lesstof.

Het artikel geeft verschillende oorzaken aan voor de ongemotiveerdheid:

1. Vanaf de jaren '60 is men het welbevinden van kinderen steeds belangrijker gaan vinden. Sinds 2002 is de Nederlandse jeugd de gelukkigste jeugd van de wereld. Hierdoor zijn de leerlingen emotioneel verwend en kunnen ze minder goed omgaan met verplichtingen;
2. Leerlingen kunnen niet meer tegen autoriteit;
3. De leerlingen hebben te weinig discipline en zijn tevreden met een "zesje";
4. Er wordt niet veel van onze leerlingen verwacht. Positief hieraan is echter dat leerlingen niet zo gepusht worden. De keerzijde is dat ze ook geen extra zetje krijgen om net iets meer te doen;
5. Leerlingen werken alleen voor een cijfer (extrinsieke motivatie is dus wel aanwezig);
6. Het onderwijs is té leuk geworden en dat is ten koste van de kwaliteit van het onderwijs gegaan;
7. Leerlingen krijgen te weinig positieve feedback;
8. De lessen zijn saai, onpersoonlijk en ouderwets: door tijd-, ruimte- of didactisch gebrek stemmen docenten de lesstof te weinig af op de behoeften of mogelijkheden van de leerlingen. Daarnaast is de ICT-behendigheid van de gemiddelde docent ook beneden peil (volgens leerlingen);
9. Ruim 60% van de docenten vindt zelf ook dat hij of zij meer motiverend vermogen moeten hebben.

1.3 Context

De school waar ik stage loop en waar ik dus ook mijn onderzoek doe, is een mbo-school. Er zijn diverse units, te weten: Handel/Administratie/ICT, Techniek, Horeca/Toerisme en de unit GDW. Bij de laatgenoemde unit Gezondheid en Welzijn loop ik stage. Onder deze unit vallen de branches Welzijn, Assisterende opleidingen, Kappen en Zorg. De deelnemers die ik in mijn lessen zie, volgen allemaal een opleiding in de branche Welzijn.

De unit Gezondheidszorg, Dienstverlening en Welzijn is met 2.200 studenten een flinke school. Men werkt er dan ook heel bewust aan, daarbinnen een gevoel van kleinschaligheid te behouden, zodat

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

de individuele student niet 'verloren' raakt. De overige units zitten sinds dit schooljaar in een groot nieuwbouwgebouw elders in Heerlen. De planning was dat "onze" unit GDW ook binnen afzienbare tijd naar deze nieuwbouw zou verhuizen. Nu blijkt dat de nieuwbouw te klein is en dat de deelnemersaantallen toch blijven groeien. De komende jaren zal de unit GDW dan ook op het vertrouwde adres blijven zitten, hetzij in een gekrompen versie, aangezien een deel van het gebouw waarin onze unit is gevestigd, is verkocht.

Men vindt belangrijk dat:

- er beroepsonderwijs aangeboden wordt dat goed is afgestemd op de eisen die de werkvelden stellen;
- de studenten begeleid worden op hun weg naar volwassenheid: er is veel ruimte voor persoonlijke en beroepsgerichte begeleiding waarbij de persoonlijke ontwikkeling centraal staat;
- bij studieproblemen samen met de studenten gezocht wordt naar mogelijkheden voor een vervolg, zowel binnen als buiten de school;
- er een open sfeer heerst, waarbij er wederzijds respect bestaat tussen docent en student;
- de school een veilige haven is, waarin geen ruimte is voor agressie en intimidatie, een school waar je met plezier heen gaat. (ROC Arcus College, z.d.)

De deelnemers die ik wil betrekken bij mijn onderzoek volgen de opleiding tot Onderwijs Assistent. Zonder uitzondering volgen deze deelnemers, zover ik weet, deze opleiding om hierna toegelaten te worden tot een Pabo. De deelnemers lopen stage op een basisschool, vaak in de onderbouw. Soms werken ze ook op een buitenschoolse opvang. De deelnemers zijn in de leeftijd van 16 tot 22 jaar. De groep is verdeeld qua jongens en meisjes.

Vanuit de visie van het Arcus College met betrekking tot motivatie van de deelnemers komt het volgende naar voren:

De startvraag van de deelnemers waarmee ze het mbo binnen komen is: "Ik wil opgeleid worden tot Onderwijs Assistent". Aanvankelijk zijn de deelnemers in de regel zeer gemotiveerd. Na verloop van tijd verslapt deze motivatie. Dit blijkt uit reacties van docenten en evaluaties van studenten. Het blijkt dat verlies aan motivatie samenhangt met de deelnemer (bijvoorbeeld leerstijl, opvattingen omtrent leren, privé omstandigheden etc.), het onderwijs (hierbij valt te denken aan de aansluiting tussen het binnenschoolse leren en het leren in de beroepspraktijk, de vorm van kennisoverdracht) en de interactie tussen de deelnemer met mededeelnemers en docenten/begeleiders. Uit het scala van factoren die van invloed zijn op de motivatie van deelnemers zijn met name opvattingen over de manier van kennisoverdracht, leren, de aansluiting tussen het binnenschoolse leren en de beroepspraktijk en de interactie tussen studenten en docenten/begeleiders (positief) te beïnvloeden.

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Bij het afnemen van toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. En juist hier is te zien dat de deelnemers heel slecht scoren. Bij extra uitleg of aandacht aan werkwoordspelling tijdens de lessen Nederlands zijn de deelnemers nog minder gemotiveerd dan voor andere zaken. Deelnemers geven veelal aan dat ze deze stof al uitgebreid behandeld hebben op de basisschool en in het vervolgonderwijs. Daarnaast blijkt bij uitleg en bij klassikale oefening ook dat de deelnemers de regels wel beheersen. De deelnemers geven (na klassikale uitleg/evaluatie) ook aan niet te willen oefenen omdat de stof beheerst wordt, maar helaas resulteert het onderwerp werkwoordspelling wel in slechte scores bij toetsingsmomenten.

In de eerste twee jaar van de opleiding zijn er ook tussentijdse toetsen (ontwikkelingsgericht), die grotendeels gebaseerd zijn op werkwoordspelling. Zo is er dus een belangrijke rol voor werkwoordspelling in vele facetten weggelegd voor het behalen van een mbo-diploma tot Onderwijs Assistent bij het ROC Arcus College.

Hieruit volgt dan ook mijn onderzoeksvraag: Hoe verhoog ik bij de lessen Nederlands de motivatie bij het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College?

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

2. Theoretische verdieping

Het probleem is dus dat ik zie dat mijn deelnemers op het mbo en dan met name de tweedejaars Onderwijsassistenten laten zien dat ze “an sich” weinig motivatie voor school hebben.

Onze deelnemers komen binnen met het idee dat ze deze opleiding tot Onderwijs Assistent gaan volgen omdat ze hierna naar de Pabo willen doorstromen. De deelnemers hebben als ze bij onze school binnenkomen geen mogelijkheid om rechtstreeks naar de Pabo te gaan, omdat ze geen Havodiploma hebben. Het volgen van een mbo-opleiding is dan de eenvoudigste weg om op de Pabo te komen. Het willen volgen van een opleiding, zeker met het oog op een vervolg- in dit geval hbo-opleiding - klinkt als een juiste motivatie. Onze deelnemers vinden “het werken met kinderen” een aantrekkelijk beroepsperspectief. Het klinkt dan ook meer dan logisch, dat onze deelnemers al een juiste keuze voor een beroep gemaakt zouden moeten hebben (Veen, 2013). Als ik zie dat er dan toch motivatieproblemen zijn, dan kan het zijn dat deelnemers betere hulp nodig hebben bij het kiezen van hun loopbaan of opleiding. Hierdoor kunnen onze deelnemers, volgens den Boer en Stukker (Boer & Stukker, 2012) beter reflecteren: “terugkijken op je eigen handelen met de bedoeling daar iets van te leren”. Deze betekenisvolle ervaringen en emoties leiden tot inzicht. De deelnemer wordt zich bewust van zijn of haar motief of motieven voor de keuze van deze opleiding, van zijn of haar identiteit en betrokkenheid.

Daarnaast noemt Wijsman (Wijsman, 2013): Motivatie is het totaal van beweegredenen of motieven dat op een bepaald ogenblik werkzaam is binnen een individu.

2.1 Taalgericht vakonderwijs

Apart aan de opleiding Onderwijs Assistent in combinatie met het vak “Nederlands” (naast rekenen en Engels op het mbo) is dat deze deelnemers dit vak in hun latere loopbaan ook zelf moeten kunnen onderwijzen. Het is dus van belang dat deze deelnemers een goede basiskennis van de Nederlandse taal hebben. Bij “betrokkenheid” is de opleiding tot Onderwijs Assistent (tevens samenhangend met de veelal aanwezige wens om een Pabo te gaan volgen) natuurlijk bij uitstek geschikt om onder andere bij het vak Nederlands te werken aan taalgericht vakonderwijs. Het vak van deze deelnemers in opleiding bestaat immers voor een groot deel uit hetzelfde vakgebied: taal!

Taalgericht vakonderwijs staat voor een didactiek, die gebruik maakt van het feit dat taal een belangrijke rol speelt bij het leren, wat er ook geleerd wordt.

Uitgangspunt van taalgericht vakonderwijs is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen. De vakinhoud staat voorop, en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst. De deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid.

Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als contextrijk onderwijs, vol interactie en met taalsteun. De eerste twee begrippen, context en interactie, zijn niet specifiek voor taalgericht vakonderwijs. Alle docenten werken met contexten en samenwerkend leren levert veel zinvolle interactie. Voor vaktaalleren is aandacht voor beide echter onmisbaar. Door de deelnemers daarbij op diverse manieren taalsteun te geven, is het leerproces te optimaliseren. (Platform Taalgericht Vakonderwijs, 2001)

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Hajer (Hajer, 2008) schrijft in haar stuk "De lat hoog voor vakonderwijs": Wanneer de taalverschillen in een klas echter groot zijn, wordt het door de vakleraar een hele uitdaging om ervoor te zorgen dat zijn taalgebruik goed aansluit op het niveau van de leerlingen, zodat iedereen zich verder kan ontwikkelen in taal- en vak kennis. Taalgericht vakonderwijs is een didactiek waarin taal- en vakonderwijs worden geïntegreerd. Het is een manier om de kwaliteit van vakonderwijs hoog te houden. Wanneer leraren merken dat hun leerlingen moeite hebben met het vereiste taalniveau van hun vak, zullen ze eigen oplossingen zoeken om de leerstof wel door te kunnen werken.

Gebruikte strategieën:

Lastige teksten overslaan of inkorten	→	Leerlingen krijgen minder taal-aanbod, teksten zijn niet meer toegankelijk als bron om uit te leren
Lastige teksten in eigen woorden uitleggen	→	Leerlingen horen minder vak-taal
Leerlingen minder zelfstandig laten werken, meer klassikaal lesgeven	→	Leerlingen leren minder actief, praten en schrijven niet actief rond de leerstof

Om tot taalverwerving te komen, dien drie condities gerealiseerd te zijn:

- Een voldoende rijk, begrijpelijk taalaanbod
- Gelegenheid tot taalproductie (praten en schrijven rondom nieuwe begrippen)
- Feedback op die productie, waaruit leeders kunnen afleiden of hun uiting begrepen en correct is, dan wel bijgesteld moet worden.

Ook binnen een schoolse context zijn deze condities voor natuurlijke, ongestuurde taalontwikkeling aanwezig en zou je zonder expliciete taallessen een deel van je taaldoelstellingen kunnen verwezenlijken. Zo kun je leerlingen aanspreken op voor hen belangrijke en relevante thema's, wat hun taalontwikkeling zou meebrengen: ze lezen, luisteren, kijken, praten, schrijven over die thema's en impliciet krijgen ze daarmee een rijk taalonderwijs aangeboden. Soms zal wel expliciete aandacht voor taalvormen en het inoefenen daarvan gewenst zijn, maar de inhoud is het startpunt. Hiermee komen we op het punt van contextrijk leren.

Contexten geven betekenis aan het leerproces: de leerling kan zich een beeld vormen van de situatie waarin vakinhouden worden aangeboden.

2.2 Referentieniveaus

De deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent komen veelal uit het vmbo. Zij hebben hier een referentieniveau 2F behaald. In de praktijk is echter te zien dat het niveau van de deelnemers enorm verschilt. De opleiding tot Onderwijs Assistent is een niveau 4-opleiding. Dit wil zeggen dat de deelnemers in ruim 2 jaar tijd hun niveau moeten verhogen van een 2F-niveau naar een 3F-niveau.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

2.2.1. Niveaupbouw

Voor taal zijn er vier fundamentele niveaus beschreven. De niveaus geven een opklimmende moeilijkheidsgraad in basiskennis en -vaardigheden aan. Elk fundamenteel niveau omvat het voorgaande niveau. En bij het behalen van een fundamenteel niveau kan het volgende niveau gezien worden als een streefniveau.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F en 1S	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo en mbo-2 en mbo-3	Van vmbo naar mbo of havo en van mbo-3 naar mbo-4
3F	Eind mbo-4 en havo	Van havo en mbo-4 naar ho
4F	Eind vwo	van vo naar wo

2.2.2. Niveaubeschrijvingen

De niveaubeschrijvingen (Ministerie van OCW, 2015) voor de referentieniveaus van het domein taal zijn:

- Mondelinge taalvaardigheid, met de drie subdomeinen: gespreksvaardigheid, luistervaardigheid en spreekvaardigheid.
- Leesvaardigheid, met de twee subdomeinen: lezen van zakelijke teksten en lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten.
- Schrijfvaardigheid: Schrijven wordt ruim opgevat, het gaat om het produceren van creatieve en zakelijke teksten.

2.2.3 Centraal examens mbo taal en rekenen

In het mbo moeten studenten straks centraal examen doen in Nederlands en rekenen. De overheid voert het centraal examen van deze vakken in stappen in.

Verplichte centrale examens Nederlands

Mbo-4 studenten moeten sinds 1 augustus 2014 verplicht een centraal examen Nederlands afleggen als ze hun diploma willen halen. Studenten die een opleiding mbo-2 of mbo-3 volgen, starten in 2015-2016 met Nederlands.

Taal- en rekenprestaties verbeteren

De invoering van centrale examinering voor taal en rekenen in het mbo maakt deel uit van het overheidsbeleid. De overheid wil de taal- en rekenprestaties verbeteren van alle leerlingen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo. Centrale examens helpen om de prestaties van studenten te vergelijken (Rijksoverheid, 2015).

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Ook bij het afnemen van “Studiometer”-toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. Uitgeverij Deviant biedt via de methodesite “Studiometer.nl” digitale leermiddelen voor de vakken Nederlands, rekenen, Engels en burgerschap. Op *Studiometer.nl* heeft de leerling binnen één omgeving toegang tot oefen- en toetsprogramma’s, methodeonafhankelijke niveautesten, examentrainers en educatieve games. Met meer dan 350.000 gebruikers in 2014 heeft *Studiometer.nl* zich bewezen als dé digitale leeromgeving voor het mbo en vo. (Uitgeverij Deviant, 2015)

Op het ROC Arcus College richten we ons bij het vak Nederlands op de pijlers: schrijven, luisteren, spreken en lezen. Bij de examens of toetsen met betrekking tot schrijven wordt er gekozen voor het schrijven van een brief, een notitie of een instructie. De lesstof en de toetsen zijn ontwikkeld vanuit praktijkgerichte situaties, zodat het voor onze deelnemers betekenisvolle situaties zijn. Bij deze toetsen wordt er naast het voldoen aan de conventies voor deze opdrachten uiteraard gekeken naar de werkwoordspelling.

Bij het afnemen van tussentijdse toetsen speelt werkwoordspelling een grote rol. En juist hier is te zien dat de deelnemers heel slecht scoren. Bij extra uitleg of aandacht aan werkwoordspelling tijdens de lessen Nederlands zijn de deelnemers nog minder gemotiveerd dan voor andere zaken. Deelnemers geven veelal aan dat ze deze stof al uitgebreid behandeld hebben op de basisschool en in het vervolgonderwijs. Daarnaast blijkt bij uitleg en bij klassikale oefening ook dat de deelnemers de regels wel beheersen. De deelnemers geven (na klassikale uitleg/evaluatie) ook aan niet te willen oefenen omdat de stof beheerst wordt, maar helaas resulteert het onderwerp werkwoordspelling wel in slechte scores bij de toetsen.

In de eerste twee jaar van de opleiding zijn er ook tussentijdse toetsen (ontwikkelingsgericht), die grotendeels gebaseerd zijn op werkwoordspelling. Zo is er dus een belangrijke rol voor werkwoordspelling in vele facetten weggelegd voor het behalen van een mbo-diploma tot Onderwijs Assistent bij het ROC Arcus College.

2.3 Zelfstandig en samenwerkend leren

Zelfstandig leren in een activerende leeromgeving leidt tot diepere verwerking van de leerstof, een verhoogde motivatie en meer kennis. Het heeft een positief effect op prestaties. Meer autonomie voor leerlingen draagt daar aan bij. Aandachtspunt: het overdragen van het leerproces moet geleidelijk gebeuren en op maat (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006).

Een authentieke context leidt tot meer betrokkenheid en enthousiasme bij leerlingen, een grotere motivatie en een groter begrip van de leerstof. De leerprestaties zijn gelijk. Aandachtspunt: ook hier wordt de begeleiding door de docent essentieel bevonden (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006).²

Samenwerkend leren leidt tot meer hogere orde leren, tot meer nieuwe ideeën en oplossingen. Er vindt een grote transfer plaats. Sociale vaardigheden nemen toe en leerlingen zijn gemotiveerder. Leerprestaties zijn gelijk of beter. Aandachtspunt: de docent speelt ook hier een essentiële rol in het

² Hierna te noemen: onderzoek Teurlings

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

leerlingen leren van en begeleiden bij samenwerken (Teurlings, Wolput, Vermeulen, Moors, & Silfhout, 2006)

Duidelijk komt naar voren dat volgens het genoemde onderzoek Teurlings alle drie de elementen uiteindelijk leiden tot onder andere verhoging van de motivatie van de leerlingen.

Daarnaast heb ik gezocht naar de verschillende soorten motivatie bij leerlingen/kinderen of in ons geval deelnemers. Er zijn twee soorten motivatie, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie. Een deelnemer is intrinsiek gemotiveerd als hij leert omdat hij daadwerkelijk geïnteresseerd is en echt iets wil weten of kunnen.

2.4 Intrinsieke motivatie

Zelfinschatting van competentie (self-efficacy)

De zelfinschatting van een leerling kan de motivatie voor een bepaalde taak beïnvloeden. Zelfinschatting oftewel 'self-efficacy' is de verwachting dat je in staat bent een specifieke taak uit te voeren in een specifieke situatie. Leerlingen kunnen minder gemotiveerd zijn een taak te verrichten, wanneer ze denken dat ze de taak niet kunnen volbrengen. Wanneer een deelnemer echter vaker denkt dat hij of zij bij veel taken denkt deze niet te kunnen volbrengen kan deze deelnemer echt motivatieproblemen ontwikkelen voor schoolse taken. (Ames, 1990)

Attributies en metacognitieve overtuigingen

Wanneer deelnemers denken dat falen veroorzaakt wordt door een gebrek aan competentie, ontwikkelen ze vaak ook een gevoel van hulpeloosheid. Lage verwachtingen en het hanteren van ineffectieve strategieën worden karakteristieken van deze deelnemers. Wanneer deelnemers een relatie leggen tussen inspanning en succes en ze de uitkomst de inspanning waard vinden zal dit beïnvloeden of ze zich ook kunnen motiveren deze inspanning te verrichten. Wanneer deelnemers deze link niet leggen en een gevoel van hulpeloosheid ontwikkelen verliezen ze vaak hun intrinsieke motivatie om hun competentie te laten zien. (Ames, 1990)

Doelen voor het leren

Deelnemers hebben verschillende doeloriëntaties om de dingen te leren die ze moeten leren op school:

Het beheersen

Deze deelnemers zijn vaak wel gemotiveerd om te leren. Ze zijn geïnteresseerd om zo veel mogelijk nieuwe dingen te leren, vaardigheden te ontwikkelen en uitdagingen aan te gaan. Zij zijn bereid zich hiervoor in te spannen. Deze doeloriëntatie brengt zelfstandig leren en een aanhoudende deelneming aan prestatie-activiteiten teweeg. (Ames, 1990) (Pintrich & Schunk, 2002)

Het presteren

Deze deelnemers hebben als doel het kunnen presteren volgens de norm, vaak zoals de rest van de klas. Ze denken veel meer na of ze een taak wel kunnen volbrengen dan over hoe ze taak moeten volbrengen. Ze leren alleen wat nodig is om goed te kunnen presteren op tests en zien dan ook

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

alleen effecten op korte termijn. Wanneer deze deelnemers merken dat ze qua prestatie niet voldoen aan de norm zullen ze motivatieproblemen ontwikkelen.

Dit zijn allemaal interne factoren; je kijkt hierbij dus naar de intrinsieke motivatie van een deelnemer.

2.5 Extrinsieke motivatie

Over het gebied van externe factoren, de extrinsieke motivatie, is het volgende te zeggen:

Vriendschappen

Vriendschappen zijn een belangrijke determinerende factor voor de keuze van het doel dat de deelnemer nastreeft in het onderwijs. Door vriendschappen en daarbij het observeren van vrienden of vriendinnen, kan het gedrag van een leerling meer overeenkomsten gaan vertonen met het gedrag van zijn of haar vriend of vriendin. Het is mogelijk dat de invloed van vriendschappen negatief werkt. Sommige deelnemers kunnen gedemotiveerd raken van het continu proberen even goed te presteren als hun vriend(in).

Motivatatieproblemen kunnen ook veroorzaakt worden door een gebrek aan vriendschappen. Dit gebrek kan voor deelnemers een reden zijn om niet naar school te gaan. Het gevoel van eenzaamheid, eventuele pesterijen en een lage zelfwaarde kan van grote invloed zijn voor de deelnemers om niet deel te willen nemen aan schoolse activiteiten (Mercer & Pullen, 2005, Sixth Edition)

Klasomgeving

De klasomgeving bepaalt voor een groot deel welke leerdoelen de deelnemers ontwikkelen. Veel deelnemers komen de school binnen met als doel het willen beheersen van de leerstof, maar veel deelnemers worden in de klas gesocialiseerd tot deelnemers met als doel het voldoen aan de norm (Ames, 1990).

Complimenten en beloningen die leerkrachten geven voor het werk van deelnemers kan motivatie bewerkstelligen, maar deze ook teniet doen.

Hoe docenten de klasomgeving structureren kan ook van grote invloed zijn op het ontstaan van motivatieproblemen. Wanneer een docent een competitieve structuur creëert, waarbij de nadruk ligt op presteren en sociale vergelijking, zullen deelnemers door interne factoren eerder motivatieproblemen ervaren (Pintrich en Schunk, 2002).

Thuisituatie

Verskillende factoren met betrekking tot thuisituatie kunnen van invloed zijn bij het tot stand komen van motivatieproblemen van deelnemers. Ten eerste blijkt uit onderzoek dat kinderen van ouders met een lage sociale economische status vaker motivatieproblemen op school ervaren. Dit kan komen doordat deze kinderen waarschijnlijk minder mogelijkheden hebben om thuis te leren, minder goede voorbereiding op school hebben en niet goed de waarde inschatten van scholing. Invloed van ouders in het onderwijs kan positief werken omdat dit het belang van scholing aangeeft, maar het kan ook juist motivatieproblemen veroorzaken. Dit kan gebeuren wanneer ouders de deelnemers geen invloed laten uitoefenen op keuzes met betrekking tot school, hoge verwachtingen opleggen en geen erkenning geven aan de gevoelens die deelnemers hebben over school (Pintrich en Schunk, 2002).

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

2.6 Mbo-arbeidsmarkt

De overheid is hard bezig om mbo-opleidingen op de schop te nemen.

Zo probeert de overheid te zorgen dat mbo-opleidingen beter aansluiten op de arbeidsmarkt.

Als de arbeidsmarkt verandert, kan ook de werkgelegenheid in sommige beroepen veranderen. Of de invulling van een functie. De overheid neemt een aantal maatregelen waardoor de mbo-opleidingen goed blijven aansluiten bij veranderingen op de arbeidsmarkt. Ook moeten mbo-scholen aantrekkelijker worden voor scholieren, zodat er voldoende vakmensen bijkomen. In de brief "Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo" staat hoe de overheid dit wil bereiken.

Mbo-instellingen, bedrijfsleven en regionale overheden kunnen samen een subsidie aanvragen. Hiermee kunnen zij publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS) uitvoeren. Deze projecten moeten leiden tot een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Het ministerie van OCW heeft hiervoor het Regionaal Investeringsfonds mbo ingesteld. Het fonds beschikt over € 100 miljoen voor de periode 2014-2017.

Vooruitzichten op werk na de studie

Het is belangrijk dat een mbo-scholier voor zijn studiekeuze weet in welke beroepen voldoende werk is. Hiervoor is een bijsluiter voor (aankomende studenten) beschikbaar. In die bijsluiter staat voor iedere beroepsopleiding hoe groot de kans op werk is, zowel landelijk als in de regio. Ook staat in de bijsluiter hoeveel doorstroom er naar het hbo is.

2.7 Spellingsdidactiek

Aangezien het gros van de deelnemers een vmbo-vooropleiding heeft genoten, kom ik bij het onderzoek van Van der Gein (Gein, 2010) uit. Hij heeft de spelling van werkwoorden onderzocht bij leerlingen in het voortgezet onderwijs en concludeert dat leerlingen in de loop van de tijd slechter zijn gaan spellen dan zij deden in het basisonderwijs. Van Es (Es, 2010) wijst erop dat er een groot verschil is in vaardigheid in spelling tussen vmbo en basis/kader enerzijds en vmbo-t anderzijds. Zijn artikel verwijst ook naar Bonset (Bonset, 2010), die stelt dat alle relevante regels van spelling al in het basisonderwijs aangeboden zijn. In de onderbouw van het voortgezet onderwijs beginnen vrijwel alle leergangen Nederlands van voor af aan, zonder het beoogde effect: leerlingen gaan niet beter spellen.

Bonset concludeert dat dus meer van hetzelfde niet helpt en dat er iets moet veranderen aan de didactiek van spelling. Bonset stelt dat het spellingonderwijs dus ineffectief is. De oorzaak van het spellingprobleem ligt dus niet in het aanbod van de regels en het maken van vele oefeningen door leerlingen. Het vele oefenen heeft geen positief effect.

Bonset heeft vier verklaringen die volgens hem ten grondslag liggen aan de spellingproblematiek:

- Ontbreken van een spellinggeweten
- Cognitieve belasting bij schrijven te groot
- Leerling gebruikt hulpmiddelen niet
- Onbekendheid met regelkennis

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Met het spellinggeweten wordt bedoeld: de wil om foutloos te spellen. Bij het ontbreken van een spellinggeweten hecht een leerling weinig waarde aan de correctheid van zijn spelling. De waarde die maatschappelijk gehangen wordt aan het foutloos spellen wordt hiervoor als argument gebruikt, als ook het spellingbewustzijn. Met het spellingbewustzijn wordt bedoeld: kennis van spellingregels.

Anders gezegd: een leerling heeft een spellinggeweten als hij de spellingregels kent en de wil heeft deze toe te passen omdat foutloos spellen de maatschappelijke norm is.

Dat de cognitieve belasting bij het schrijven van een tekst erg groot is, is gebleken uit onderzoek van Flower en Hayes (Flower & Hayes, 1981). Daardoor zou de leerling er niet in slagen om tijdens het schrijven, voldoende aandacht te geven aan spelling. Er wordt gesteld dat er geen sprake is van een transfer naar het eigen schrijfwerk, wanneer de leerkracht de leerlingen niet helpt om deze verbinding te leggen.

De leerling gebruikt de spellingcontrole van het tekstverwerkingsprogramma niet of nauwelijks. Dit zou al veel ondervangen, maar lang niet alles. Wat het meest door docenten wordt aangenomen, is dat de leerlingen niet (meer) bekend zijn met de spellingregels. Deze worden dan steeds opnieuw uitgelegd. Maar, zo stelt het artikel, na negen schooljaren mag je toch verwachten dat die kennis aanwezig is.

2.8 Conclusie

Er is veel werk aan de winkel. De deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent stromen met een 2F-niveau in. Binnen drie jaar moeten deze deelnemers niveau 3F behalen. De overheid heeft deze niveaus vastgesteld. Ook voerde de overheid centrale examinering voor taal in het mbo in. De overheid wil de taalprestaties verbeteren van alle leerlingen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo. Centrale examens helpen om de prestaties van studenten te vergelijken.

De overheid neemt daarnaast een aantal maatregelen waardoor de mbo-opleidingen goed blijven aansluiten bij veranderingen op de arbeidsmarkt. Ook moeten mbo-scholen aantrekkelijker worden voor scholieren, zodat er voldoende vakmensen bijkomen.

Om dit vereiste niveau te kunnen bereiken dienen de deelnemers gemotiveerd te zijn. Er zijn twee soorten motivatie, namelijk intrinsieke en extrinsieke motivatie. De extrinsieke motivatie van de kennis met betrekking tot werkwoordspelling wordt, zoals gezegd, opgelegd door de overheid. De leerlingen op een mbo dienen te voldoen aan de eisen die door de overheid gesteld worden.

Een deelnemer is intrinsiek gemotiveerd als hij leert omdat hij daadwerkelijk geïnteresseerd is en echt iets wil weten of kunnen. Ik verwacht dat een deelnemer van de opleiding tot Onderwijs Assistent wel intrinsiek gemotiveerd is om de werkwoordspelling te beheersen. Het geven van uitleg met betrekking tot werkwoordspelling wordt later namelijk een van de onderdelen die bij zijn of haar beroep hoort. Beheersing van werkwoordspelling is dan wel vereiste. Bij de lessen is de intrinsieke motivatie niet of nauwelijks terug te zien. Ook de toetsresultaten laten geen positieve indruk achter.

Daarnaast speelt taalgericht vakonderwijs een grote rol in de didactiek. Taalgericht vakonderwijs staat voor een didactiek die gebruik maakt van het feit dat taal een belangrijke rol speelt bij het leren, wat er ook geleerd wordt. Taalgericht vakonderwijs is te omschrijven als contextrijk onderwijs, vol interactie en met taalsteun.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Uitgangspunt van taalgericht vakonderwijs is dat taal, leren en denken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Taalgericht vakonderwijs zoekt naar mogelijkheden om leren en taal aandacht te geven in de vaklessen. De vakinhoud staat voorop, en daarover praat en schrijf je met elkaar in vaktaal. Aandacht voor taal betekent dan dubbele winst bij de opleiding tot Onderwijs Assistent. De deelnemer begrijpt het vak beter en werkt bovendien aan zijn of haar taalvaardigheid. Voor de Onderwijs Assistent in opleiding betekent dit dubbele winst. Er wordt tijdens de lessen aandacht gegeven aan taal en werkwoordspelling. Dit is interessant voor hun eigen kennen en kunnen, maar ook zullen ze deze kennis weer moeten kunnen overdragen. Hier komt de vakinhoud dus meer aan bod. Waarom daalt dan toch de motivatie van onze deelnemers?

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

3. Probleemstelling en doelstelling

Deelnemers van de opleiding Onderwijs Assistent beginnen enthousiast aan hun opleiding, maar de motivatie van deze deelnemers gaat vlug verloren. Hoe kunnen we, als docententeam Nederlands, deze deelnemers motiveren en in hoeverre zijn deze deelnemers te motiveren, in het tweede jaar met betrekking tot werkwoordspelling?

Voor de deelnemers van de opleiding tot Onderwijs Assistent is de beheersing van de werkwoordspelling nog belangrijker dan voor andere opleidingen binnen onze Unit (en wellicht ook binnen het Arcus College of überhaupt qua mbo-opleiding). Deze deelnemers dienen de werkwoordspelling niet alleen zelf meer dan voldoende te beheersen, maar deze deelnemers worden straks ook de kennisoverdragers voor de volgende generatie. Zij moeten de basisschoolleerlingen de elementaire werkwoordspellingregels feilloos kunnen uitleggen. Als Onderwijs Assistent en later na een eventuele Pabo-opleidingen zullen onze deelnemers foutloos moeten kunnen spellen. Het is juist daarom zo belangrijk dat deze deelnemers gemotiveerd zijn voor de lessen Nederlands en dan specifiek voor de lessen met betrekking tot werkwoordspelling. De grote vraag blijft dan ook waarom de deelnemers juist bij het voor hen zo belangrijke onderdeel werkwoordspelling nog gedemotiveerder zijn dan voor de overige zaken binnen de opleiding tot Onderwijs Assistent.

Met dit onderzoek hoop ik dan ook inzicht te hebben in het motivatieprobleem met betrekking tot werkwoordspelling van deze deelnemers. Ik wil het dan specifiek hebben over de deelnemers in het tweede leerjaar, daar de motivatie in het eerste jaar nog wel aanwezig is. Na het tweede jaar stappen veel deelnemers over op een andere opleiding of verlaten ze de opleiding. Daarnaast wil ik graag handreikingen aan ons team kunnen bieden om de lessen Nederlands op het gebied van werkwoordspelling zo in te richten dat deelnemers O.A. van het tweede jaar gemotiveerd (blijven) deelnemen.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

4. Onderzoeksvragen en deelvragen

Hoe verhoog ik bij de lessen Nederlands de motivatie bij het aanleren van werkwoordspelling van deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College?

4.1 Deelvragen

1. Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?
2. Welke oorzaken geven docenten aan als oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?
3. Welke opdrachten met betrekking tot werkwoordspelling zijn er voor taalgericht vakonderwijs te ontwikkelen om de motivatie van de betreffende deelnemers te verhogen?

4.2 Verwachting

Ik hoop met dit onderzoek inzicht te krijgen in de oorzaak/oorzaken van de lage motivatie van genoemde deelnemers. Door middel van het beantwoorden van de deelvragen wil ik met dit inzicht of deze inzichten voor mezelf, maar ook voor mijn collega's handreikingen kunnen doen om de motivatie van onze deelnemers met betrekking tot werkwoordspelling in het tweede jaar te bevorderen.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

5. Onderzoeksopzet

Om mijn onderzoek te onderbouwen ga ik bij de gehele Onderwijs Assistenten-groep een schriftelijke enquête afnemen. Het betreft twee klassen met een gezamenlijk leerlingaantal van 20 deelnemers. De groep bestaat uit 7 jongens en 13 meisjes. Er zijn 5 deelnemers met dyslexie. Eén deelnemer is bezig met diverse onderzoeken met betrekking tot een persoonlijkheidsstoornis. Eén deelnemer is ernstig ziek (taaislijmziekte). Hij verzuimt veel lessen wegens zijn ziekte. De deelnemers zijn 16, 17, 18 en 20 jaar oud. De gemiddelde leeftijd is 18 jaar. Achttien deelnemers hebben een vmbo-opleiding gevolgd, 1 deelnemer komt van een andere mbo-opleiding (maatschappelijk werk), 1 deelnemer heeft 4 jaar Havo gevolgd. Achttien deelnemers zijn in Nederland geboren en getogen met Nederlandse ouders, 1 deelnemer heeft Marokkaanse ouders, maar is in Nederland geboren, 1 deelnemer is van Duitse oorsprong.

Daarnaast is het van belang om van verschillende bronnen en invalshoeken de onderzoeksvraag te belichten. Daarom wil ik naast de genoemde enquête ook nog de drie docenten die Nederlands in de Onderwijs Assistenten-groepen onderwijzen, interviewen. De mentor van deze groepen is één en dezelfde persoon. Bij haar wil ik eenzelfde interview afnemen.

In de bronnen, zoals omschreven onder punt 2 van dit plan van aanpak ga ik de theoretische verdieping zoeken, zoals ik heb omschreven.

5.1 Leerlingen

5.1.1 Enquête leerlingen

Zoals omschreven ga ik bij de deelnemers van de tweedejaars Onderwijs Assistenten een enquête afnemen.

Ik heb gekozen voor het instrument enquête omdat ik de deelnemers dan relatief eenvoudig en snel bereik. Daarnaast kan ik ook deelnemers in de vakantie gemakkelijke bereiken. Verder is een pluspunt dat dit instrument voor de deelnemers weinig tijd kost.

Daarnaast krijgen de leerlingen, met betrekking tot deelvraag 3, diverse keuzes voorgeschoteld. Ik ga de deelnemers laten kiezen tussen verschillende opdrachten. De keuzes zijn te maken in de verschillende schrijf-, lees-, spreek- en luisteropdrachten, de pijlers waar het vak Nederlands zich in het mbo op richt.

Bij de ene keuze is de opdracht praktijkgericht (in dit geval op het basisonderwijs gericht) en de andere keuze is een eenvoudiger of kortere opdracht, die niet praktijkgericht is. Hiermee verwacht ik te kunnen aantonen dat deelnemers gemotiveerder zijn als ze inzien dat de taak praktijkgericht is en dus voor hen doelgericht is, ook al betekent dit dat de betreffende deelnemer meer inzet zal moeten tonen.

5.1.2 Enquête leerlingen uitvoering

De enquête heb ik via SurveyMonkey gemaakt. SurveyMonkey is een online tool waar je zelf enquêtes kunt maken. De uitnodiging van de enquête heb ik via de mail naar de deelnemers verstuurd, aangezien ik deze deelnemers helaas niet meer in de klas zie.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Ik heb geen abonnement op SurveyMonkey en ik heb dus alleen maar de mogelijkheid om maximaal 10 vragen te stellen. De gegevens uit deze enquête ga ik verzamelen en bekijken in een Excel-bestand. De enquêtevragen zijn te vinden als bijlage 1.

5.2 Docenten en mentor

5.2.1 Interview docenten en mentor

Naast de schriftelijke enquête wil ik met de docenten en de mentor graag een gesprek aangaan. Bij een enquête zijn de vragen niet (allemaal) open. Bij een interview/gesprek hoop ik verschillende inzichten te krijgen van de verschillende docenten. Zonder gestructureerde multiple choice-vragen verwacht ik meer informatie te krijgen en kan ik doorvragen over bepaalde onderwerpen.

5.2.2 Uitvoering interview docenten en mentoren

Voor het interview heb ik de betreffende docenten per mail gevraagd of zij daar aan mee wilden werken. Ik heb met de docenten een afspraak gemaakt voor het afnemen van het interview.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

5.3 Overzicht instrumentonderzoek

<u>Instrument</u>	<u>Doel/wat "meet" het instrument</u>	<u>Bij wie of wat</u>	<u>Hoe vaak?</u>
Deelvraag 1: Wat zijn de oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?			
Enquête deelnemers	Hoe is motivatie voor de lessen Nederlands? Werkwoordspelling? Waarom?	20 deelnemers (7 jongens, 13 meisjes)	eenmalig
Deelvraag 2: Welke oorzaken geven docenten aan als zijnde oorzaken van de lage motivatie van de deelnemers van de opleiding O.A. (onderwijsassistent) in het tweede jaar van het Arcus College bij het aanleren van werkwoordspelling?			
Gesprek docenten O.A.	Wat denken zij dat de oorzaken zijn van het gebrek aan motivatie m.b.t. de werkwoordspelling?	3 docenten	eenmalig
Gesprek mentor	Wat denkt zij dat de oorzaken zijn van het gebrek aan motivatie m.b.t. de werkwoordspelling?	1 mentor	eenmalig
Literatuuronderzoek	Wat is een mogelijk aanpak en wat zijn hier de effecten van?		
Keuzemogelijkheden bij deelnemers	Ik ga de deelnemers laten kiezen tussen verschillende opdrachten (waarvan een keuze meer taalgericht vakonderwijs betreft) met betrekking tot het vak Nederlands en specifiek tot werkwoordspelling. De keuzes zijn te maken in schrijf-, lees-, spreek- en luisteropdrachten, de pijlers waar het vak Nederlands zich in het mbo op richt. Ik hoop bij deze keuzes te ontdekken dat de leerlingen gemotiveerder zijn voor opdrachten die zij als zinvol ervaren m.b.t. hun toekomstig beroep (en dus taalgericht vakonderwijs betreffen).		

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

6. Tijdsplanning

Aangezien er nogal wat druk achter mijn Lio-onderzoek zit, vanwege het afstuderen in BA-2006 in januari 2016, wil ik uiterlijk in het tweede deel van week 47 (de week van 16 november) mijn Lio-onderzoek inleveren.

De benodigde onderzoeken en enquêtes heb ik inmiddels afgenomen. Deze week zal ik nog nodig hebben om alles te ordenen en goed te verwoorden.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Bibliografie

- Ames, C. (1990). University of Illinois at Urbana-Champaign Motivation: What teachers need to know. *Teachers College Record*, volume 91, spring, number 3, 409-421.
- Bergen, P. (2014). Geen zin in school. *J/M*, 18e jaargang, september, pp. 28-35.
- Boer, P. d., & Stukker, E. d. (2012). *Leren kiezen voor je loopbaan*. Etten-Leur: ROC West-Brabant.
- Bonset, H. (2010). Spelling in het onderwijs, hoe staat het ermee en hoe kan het beter. *Levende Talen Tijdschrift*, jaargang 11, nummer 3, 3-17.
- Es, A. v. (2010). *Masterscriptie: Spellen volgens de referentieniveaus. Een onderzoek naar de spellingsvaardigheid van leerlingen aan het eind van het primair en voortgezet onderwijs*. Utrecht: Universiteit van Utrecht.
- Flowel, L., & Hayes, J. (1981). A Cognitive Process Theory of Writing. *College Composition and Communication* 32, 365-387.
- Gein, J. v. (2010). Komd een kind van de basisschool. *Maandblad Onze Taal*, jaargang 79, 228-230.
- Hajer, M. (2008). De lat hoog voor vakonderwijs: taalbeleid in de klas via taalgerichte vakdidactiek. *Vonk*, nummer 1, 38e jaargang, 11-30.
- Mercer, C., & Pullen, P. (2005, Sixth Edition). *Students with Learning Disabilities*. Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.
- Ministerie van OCW. (2015). *Niveauopbouw*. Retrieved september 6, 2015, from Taal en rekenen: http://www.taalenrekenen.nl/ref_niveaus_taal/niveauopbouw/
- Pintrich, P., & Schunk, D. (2002). *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications. 2nd Edition*. Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.
- Platform Taalgericht Vakonderwijs. (2001, november 30). Retrieved september 6, 2015, from taalgericht vakonderwijs: <http://www.taalgerichtvakonderwijs.nl/>
- Rijksoverheid. (2015). *Middelbaar beroepsonderwijs*. Retrieved juni 29, 2015, from Rijksoverheid: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/mbo-examens/centrale-examens-mbo-taal-en-rekenen>
- ROC Arcus College. (z.d.). Retrieved januari 3, 2015, from ROC Arcus College: <http://assistentensite.nl/opleidingen/arcus-college/>
- Teurlings, C., Wolput, B., Vermeulen, M., Moors, H., & Silfhout, v. W. (2006). *Nieuw leren waarderen: een literatuuronderzoek naar effecten van nieuwe vormen leren in het voortgezet onderwijs*. Utrecht: Schoolmanagers.
- Uitgeverij Deviant. (2015). *Studiemeter*. Retrieved juni 29, 2015, from Uitgeverij Deviant: <http://www.uitgeverij-deviant.nl/studiemeter/>

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Veen, I. v. (2013). *Een poging tot verbetering van motivatie en studieloopbaan in het MBO*.
Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

Wijsman, E. (2013). *Psychologie en Sociologie*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

Bijlage 1

Nederlands MBO											
* 1. Geef een cijfer van 1-10 over hoe belangrijk jij de lessen Nederlands vindt voor jouw toekomstig beroep.											
2. Hoe groot acht jij de kans dat je deze opleiding met succes gaat afronden? (geef een percentage aan)											
3. Wil je na deze opleiding nog een vervolgopleiding gaan volgen? Geen hier aan welke hbo- of mbo-opleiding je van plan bent te gaan volgen.											
4. Hoe belangrijk vind je het dat je geen fouten in werkwoordspelling maakt? <table><tr><td>Niet belangrijk</td><td>Een beetje belangrijk</td><td>Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)</td><td>Belangrijk</td><td>Heel belangrijk</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr></table>		Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐
Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk							
☐	☐	☐	☐	☐							
5. Hoe belangrijk vind je het dat anderen geen fouten in werkwoordspelling maken? <table><tr><td>Niet belangrijk</td><td>Een beetje belangrijk</td><td>Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)</td><td>Belangrijk</td><td>Heel belangrijk</td></tr><tr><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr></table>		Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐
Niet belangrijk	Een beetje belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk (neutraal)	Belangrijk	Heel belangrijk							
☐	☐	☐	☐	☐							
6. Wat vind je van de lessen Nederlands op deze opleiding?											
7. Heb je verbeterpunten? Hoe zou het beter of anders kunnen?											
8. De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het belangrijkste en waarom?											

Lio Pva Mandy Heunen-Vliegen

S1056190

9. De domeinen voor Nederlands zijn verdeeld in lezen, luisteren, spreken (monoloog en dialoog) en schrijven. Welk domein vind jij het minst belangrijk en waarom?

10. Ben je voor de lessen Nederlands meer of minder gemotiveerd dan voor andere lessen?

- ☐ Meer gemotiveerd
- ☐ Minder gemotiveerd
- ☐ Ik ben hetzelfde gemotiveerd voor de lessen Nederlands als voor andere lessen
- ☐ Geef nadere toelichting...

Gereed

Bijlage 4: Antwoorden behorende bij enquêtevraag 6 Survey Monkey

Antwoorden:

- Goed, je krijgt goede hulp als je een vraag hebt
- Redelijk makkelijk maar veel leuker
- valt mee , wij krijgen amper les
- rommelig
- vergeleken met andere lessen, prima verzorgd!
- Educatieve lessen waarvan ik veel ben opgestoken
- Soms saai, soms te veel herhaling, soms slecht uit gelegd
- Als ze goed gegeven worden: goed.
- Prima
- matig
- gaat goed alleen sommige lessen
- goed
- matig
- Langdradig, theoretisch.
- vorig jaar leuker dan dit jaar
- goed
- Goed

Bijlage 5: Antwoorden behorende bij enquêtevraag 7 Survey Monkey

Antwoorden:

- Geen verbeterpunten
- Vaker toetsen zodat we zien waar we moeten verbeteren
- spelling
- niet alles uit laten gaan van studiemeter
- /
- De lessen leuker maken
- Sommige leraren zouden meer aandacht mogen besteden aan de mensen die er moeite mee hebben. En niet de hele klas als geheel zien.
- Meer toetsen afnemen (die niet mee hoeven te tellen) zodat je zelf een idee krijgt van je niveau.
- het is veel ongestructureerd en het lijkt terplekken bedacht.
- andere leraren
- studie meter minder streng laten tellen
- meer les geven en minder op de computer
- Meer met de praktijk verbinden
- -
- geen idee
- -
- neen